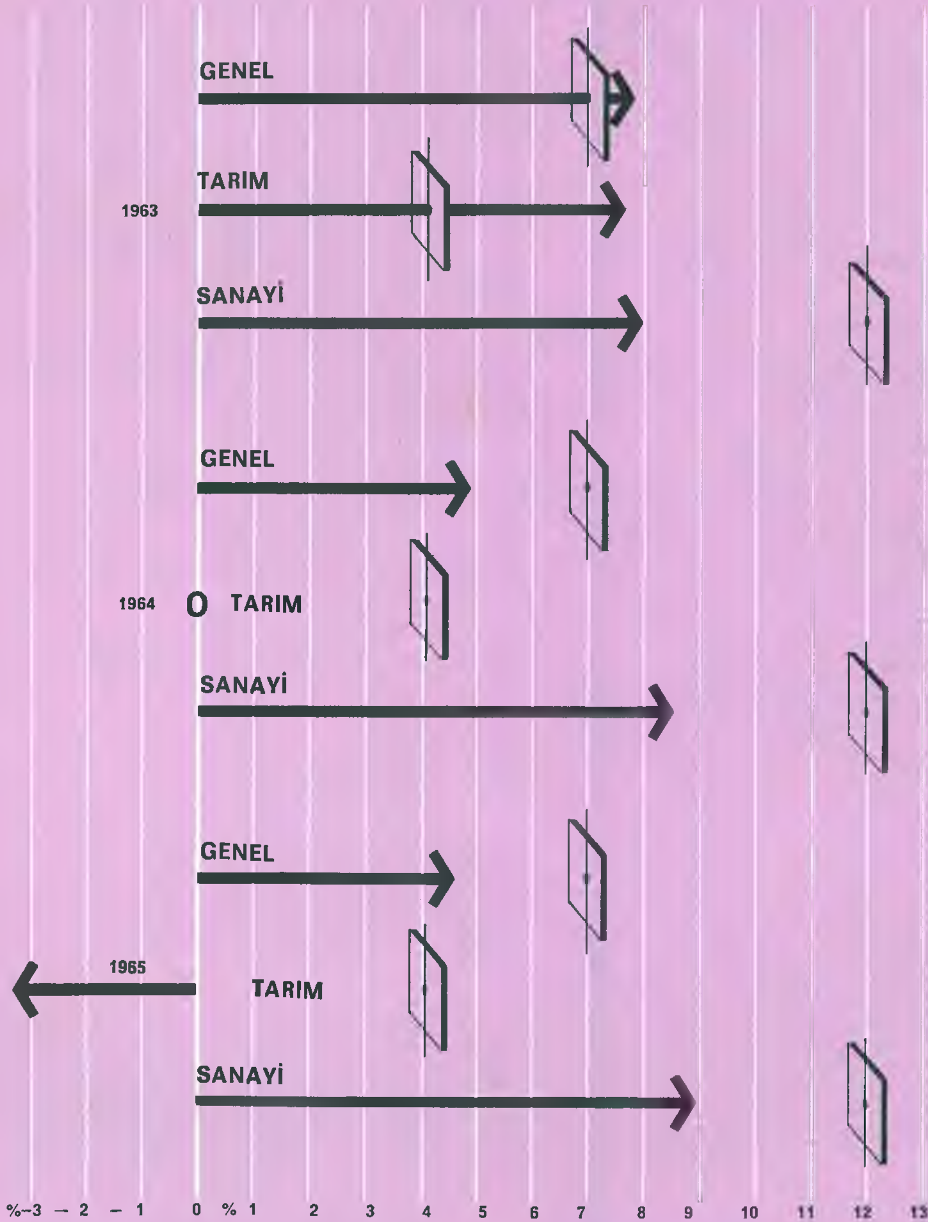
Türk-İş

SAYI : 91   EYLÜL 1970

Genel kalkınma hızı hedefi : % 7
Sanayide kalkınma hızı hedefi : % 12
Tarımda kalkınma hızı hedefi : % 4.1

ALKINMA PLÂNI HEDEFLERİNİN
ÖRE GERÇEKLEŞME ORA

TÜRKİYE
İŞÇİ
SENDİKALARI
KONFEDERASYONU

Türk-İş

AYLIK DERGİ

EYLÜL
1970
YIL : 8
SAYI : 91

FİATI : 250 Krş.
BİR YILLIK
ABONE : 25.00 TL.

Türk-İş adına sahibi
SEYFİ DEMİRSOY

Yazı İşleri Müdürü
ÜLKÜ ARMAN

Fotoğraflar
Şehir Fotoğraf Ajansı
ADNAN HASKOKAR

Adres :
Türk-İş Genel
Merkezi
Bayındır sokak No. 8
ANKARA
Telefon : 17 91 36

- Türk-İş Dergisi Basın Ahlâk Yasasına uyar.
- Türk-İş Basın ve Halkla Münasebetler Merkezi tarafından hazırlanan Türk-İş Dergisinin bu sayısı, Ankara'da BAŞNUR Matbaasında dizilmiş, tertiplenmiş ve basılmış; klişeler, Doğan Klişede yapılmıştır.

SUNU

Saygıdeğer

Türk - İş Okuru,

Derginizin bu sayısının kapağında, kalkınma plânın ne ölçüde hedefe ulaştığını gösteren bir grafik yer almaktadır.

Plân fikrinin benimsenip, Anayasada yer aldığı on yıla yakın bir süredir, Türk ulusu kalkınma umudunu plâna bağlamıştır ve onun başarıya ulaştırılmasını yürekten istemektedir. Başından itibaren, plan fikrinin savunuculuğunu yapmış olan Türk İşçi Hareketi, planın başarıyla uygulanması için başlıca şartlardan birinin, kendimizi kandırmadan, gerçekleri ortaya koymak olduğu görüşündedir. Bu nedenle, Türk-İş'in Erzurumda yapılan 8'inci Kongresine sunulan çalışma raporunda, kalkınma konusuna özel bir önem verilmişti. «Plan ve kalkınma» *konusunun ilgi çekeceğini umuyoruz.*

Bu sayımızdaki bir diğer ilgi çekeceğini umduğumuz konu da Uluslararası Para Fonu'nun Kopenhagda yapılan toplantısıdır. Bu toplantının başlıca iki özelliğinden birisi, Danimarkalı gençlerin şiddetli bir protestosuna uğraması, diğeri de «Batının ileriyi görebilen iki beyninin» geleceğin taşıdığı tehlikelere dikkati çekmesidir. Dünyanın gelişmiş ve az gelişmiş ülkeleri arasında gittikçe büyüyen uçurum insanlığın geleceği için en büyük tehlikeyi teşkil ediyor.

Ne var ki, büyük devletler, hala bu tehlikeyi görmezlikten gelmeyi çıkarlarına daha uygun buluyorlar.

Geçtiğimiz ay, Denizyollarında yapılan grev kamuoyunun dikkatini topladı. Tartışmalı geçen grev, ayın sonunda çözümlenip, tatlıya bağlanırken, toplu işçi çıkarmalar, işverenlerin izlediği tehlikeli bir yol olarak çözüm bekliyordu. İşin ilginç yönü, her konuda zıt görüşler öne süren, Hükümet'le ana muhalefet partisinin toplu işçi çıkarma konusunda ayni uygulamayı benimsemiş olmalarıdır.

Yurdumuzun en önemli sorunlarından biri olan eğitim konusu bu sayımızda da geniş bir yer kaplıyor. Eğitim Şurası'nın toplanmasıyla dikkatleri üzerine çeken bu konuda verdiğimiz rakamlar, sanıyoruz ki, bazı gerçeklerin gün ışığına çıkmasına yardımcı olacaktır.

Saygılarımızla

BAŞYAZI

Eğitim, yine eğitim...

Geçtiğimiz ay içinde toplanan 8'inci Eğitim Şûrası, gözlerin eğitim sorunu üzerine çevrilmesine yol açtı. Aslında, Türkiye'nin en önemli ve en kısa zamanda çözümlenmesi gereken sorunlarının başında gelen eğitim konusu, ancak, bu çeşit toplantılar ve olaylar vesilesiyle hatırlanmakta, bir süre tartışıldıktan sonra, yeni bir vesile çıkıncaya kadar unutulmaktadır. Şu sıralarda herkesin üzerinde önemle durduğu konu, bir süre sonra yine hatırlanmaz olacaktır. Ta ki, yeni bir olay, örneğin, üniversiteye giremeyen lise mezunlarının protestoları, ortaya çıksın...

Yurdumuzda eğitim hizmeti her bölgeye göre ayrı bir özellik taşımaktadır. Yurdumuzun batı bölgesinde ve büyük kentlerimizin gelişmiş semtlerinde eksiksiz uygulanan eğitim, ayni kentin daha az gelişmiş semtlerine ve buradan da yurdun geri kalmış bölgelerine doğru gidildikçe eksilmektedir. Örneğin, lise öğrencileri Ankarada tam bir öğrenim görerek mezun olurlarken, Van'da öğrenciler, öğretmensizlik yüzünden birçok dersi doğru dürüst okuyamamaktadırlar. İşin Üniversiteye girme safhasında ise, eksiksiz bir eğitim görmüş öğrenci ile bazı dersleri yeterince ya da hiç okuyamamış olan öğrenciler ayni sorulara cevap vermek zorunda tutulmakta, dolayısıyla, üniversitelere girme hakkı, yeterli eğitim görmemiş çocukların elinden peşinen alınmış olmaktadır. Bir başka ifade şekliyle, bazı öğrenciler, kendilerinin olmayan bir suçtan dolayı cezalandırılmaktadırlar.

ÇÖZÜM YOLU

Bu, işin eleştirme yönüdür ve bunları söylemek gerçekten çok kolaydır.

Oysa, bir de işin çözüm yolunun gösterilmesi vardır ve asıl önemli olan da budur. Devletin olanaklarının kısıtlı olduğu, kısa bir sürede bu olanakların genişlemesinin mümkün olmadığını da kabul etmek gerekir.

O halde, soruna nasıl bir çözüm yolu bulunacaktır?

Bir kere, eğitim sistemimizin en büyük aksaklıklarından biri, teknik ve mesleki öğrenimi çok geri plâna atmış olmasıdır. Oysa, kalkınma çabasında olan bir ülkede, teknik ve mesleki öğrenimin el üstünde tutulması ve hızla yaygınlaştırılması gerekir. Bu, yıllardır söylenilmekte, ancak, bu konuda hiçbir gelişme kaydedilememektedir. Türkiyede, teknik öğrenimin gelişmesiyle birlikte yapılması gereken bir diğer önemli nokta olan, teknik ve mesleki öğrenimin kamuoyuna benimsetilmesi çalışması ise tamamen ihmal edilmiştir. Hatta, bu okullardan mezun olan öğrencilerin gelişme imkânı tamamen kısıtlanmış olduğu için, mesleki ve teknik öğrenim kamuoyuna benimsetilme bir yana, soğuk gösterilmiştir. Bunun olağan bir sonucu olarak da aileler, çocuklarını mesleki öğrenimde görmek yerine, klasik öğrenim yapmış birer üniversite mezunu olarak görmeyi tercih etmektedirler. Oysa, sistemin bir sonucu olarak da bu ailelerden büyük bir kısmı bu umutlarını hiçbir zaman gerçekleştirmemekte ve çocuklarımızdan birçoğu sadece bir lise mezunu olarak kalmaktadırlar.

Bugüne kadar, ne teknik ve mesleki öğrenimin geliştirilmesi için, ne de klasik lise öğreniminin, geçerli bir hale getirilmesi için olumlu bir çalışma yapıldığını söylemek mümkün değildir.

MESLEKİ VE TEKNİK ÖĞRETİM

Eğitimde atılması gereken ilk adımın ne olduğu yıllardır söylenmekte, hatta yetkililer tarafından benimsenmekte, ama bir türlü uygulama alanına konulamamaktadır. Yapılması gereken, öncelikle, teknik ve mesleki öğrenime ağırlık vermek ve çocuklarımızı daha orta öğrenimin ilk safhalarında, yeteneklerine göre, ya klasik öğrenime ya da teknik ve mesleki öğrenime yöneltmektir. Bu yöneltme, öğrenici veya ailelerin ihtiyarına bırakıldığı taktirde, bugüne kadar görüldüğü gibi, genel egilim, klasik öğrenim yönünde olacak, dolayısıyla amaca ulaşılamayacaktır. Öğreniciyi, eğitim şekline yöneltme zorunlu olmalı, ama bu arada da mesleki ve teknik öğrenim yapan gençlerimizin gelişmesini sağlayacak eğitim kurumları kurulmalı, bu öğrenicilerle, klasik öğrenim yapan öğreniciler arasında hiçbir imtiyaz farkı olmamalıdır.

Öğrencileri, belirli bir öğrenime zor kullanarak yöneltmenin Anayasa'ya uygun düşmeyeceği zaman zaman öne sürülmüştür. Oysa, ayni yöntem orta öğrenimden sonra, üniversiteye girerken uygulanmakta ve öğrenici istediği değil, kendisine gösterilen fakülteye girmek zorunda bırakılmaktadır. Ayırım daha orta öğrenim safhasında başlarsa, klasik öğrenime, üniversitelerin plânlanmış kapasitesine uygun sayıda öğrenici yöneltileceği için, üniversiteye girememe problemi de ortadan kalkmış olacaktır.

POLİTİK HESAPLAR

Bu çözüm yolu benimsenmekte, ama uygulama alanına konulamamaktadır dedik. Politik hesaplar, bu sistemin aileleri kızdıracağını, dolayısıyla oy kaybına yol açacağını göstermektedir. Nitekim, 1963 yılında bu sisteme yönelen bir Eğitim Bakanı en büyük tepkiyi, **«bize oy kaybettireceksin»** gerekçesiyle kendi partisinin bünyesinde görmüştü. Geçen yedi yıl içinde iktidarlar değişmiş, Eğitim Bakanları değişmiş, ama oy kaybetme endişesi yerini koruduğu için, kimse soruna bu gerçekçi yoldan el atma cesaretini bulamamıştır.

Ama unutulmamalıdır ki, geçen her gün zarara işlemektedir. Yedi yıl önce, zamanın Eğitim Bakanı öngördüğü sistemi koyabilseydi, bugün hâla eğitim sorunumuzun esaslarını değil, ayrıntılarını tartışıyor olacaktık. Ve, kendi Eğitim Bakanını engelleyen parti, belki de bu tutumunun oy'la karşılanan mükâfatını görecekti.

Plân ve kalkınma

(Kapaktaki konu)

KALKINMAYI BAŞARABİLMENİN TEMEL ŞARTI : GERÇEKÇİLİK

Maliye Bakanlığı, yaptığı bir açıklamada, geçici tahminlere dayanarak, 1969 yılı kalkınma hızının % 6,4 olduğunu öne sürdü. Buna göre, 1969 yılında da, kalkınmada öngörülen % 7 rakamına ulaşamamış bulunuyoruz.

Kalkınmayı sağlayan başlıca iki sektörden, tarımda, bu hız % 1 civarında kalarak, hedefin çok gerisine düştü. Sanayi sektöründe ise, % 11'in üstüne çıkmasına rağmen, hedefe ulaşamadı. Kalkınma hedefi, tarımda % 4,1, sanayide ise % 12 olarak öngörülmüş bulunuyor.

BAŞARIYA ULAŞMAK İÇİN

Kalkınmayı başarıya ulaştırmak için, başta gelen unsur, Anayasamızda da belirtildiği üzere, demokratik ve bilimsel planlar hazırlamak ve kalkınma çalışmalarını bu plânlara uygun olarak yürütmektir. Ancak, kalkınmayı mümkün kılmanın plân hazırlamak kadar önemli bir diğer yolu da hazırlanan plânların ne ölçüde uygulandığını ve hedefe ne oranda ulaştığını gerçekçi olarak tesbit edebilmektir.

Kalkınmayı gerçekleştirecek iki ana sektör, tarım ve sanayidir. Hizmet ve konut gibi sektörlerde ulaşılan ve hedefi aşan hızların, kalkınmayı sanayi kadar olumlu bir yönde etkilediğini söylemek mümkün değildir. Kalkınmayı gerçekten % 7 hızına ulaştırmak, ancak, bütün sektörlerde hedefe ulaşılmasıyla sağlanabilir. Oysa uygulamada, bütün sektörlere ayni ağırlık verilerek, basit ortalama alınmakta ve bu suretle ortalama kalkınma hızı bulunmaktadır. Bu hesabın sonucunda, meselâ, tarım ve sanayide çok düşük olan kalkınma hızı, hizmet ve konut sektörünün yüksek rakamlarıyla birleştirildiği için kalkınma hızı hedefe daha yaklaşmış görülebilmektedir.

Bunu gerçekçi bir yol olarak kabul etmek mümkün değildir.

Büyük şehirlerimizde, gittikçe çoğalan lüks konutlara yapılan yatırımların, kalkınmayı, sanayie yöneltilen yatırımlar kadar etkileyeceğini düşünmek ve buna dayalı rakamlarla kalkınma hızı bulmak, bizi, gerçekcilikten olduğu kadar, kalkınmadan uzaklaştırmaktadır.

Yıllara göre kalkınma hızı (yüzde)

	GENEL	TARIM	SANAYİ	İNŞAAT	ULAŞTIRMA	KONUT
Hedef	7,0	4,1	12,0	7,2	7,2	5,9
1963	7,7	7,6	8,0	6,1	8,4	6,8
1964	4,9	0	8,6	8,2	6,3	7,5
1965	4,7	—3,3	8,9	6,0	7,0	8,9
1966	10,3	11,4	10,6	12,8	7,5	8,5
1967	6,1	0,9	12,3	7,0	7,0	9,0
1968	6,7	1,9	10,0	10,3	8,0	9,2
1969	6,4	1,0	11,5	9,1	8,8	9,1
7 yıllık ortalama	6,7	2,8	10,0	8,5	7,5	8,4

Gerçekleşen kalkınma ile hedef arasındaki fark

	GENEL	TARIM	SANAYİ	İNŞAAT	ULAŞTIRMA	KONUT
1963	0,7	3,5	—4,0	—1,1	1,2	0,9
1964	—2,1	—4,1	—3,4	1,0	—0,9	1,6
1965	—2,4	—7,4	—3,1	—1,2	—0,2	3,0
1966	3,3	7,3	—1,4	5,6	0,3	2,6
1967	—0,9	—3,2	0,3	—0,2	—0,2	3,1
1968	—0,3	—2,2	—2,0	3,1	0,8	3,8
1969	—0,6	—3,1	—0,5	1,9	1,6	3,2
7 yıllık ortalama	—0,3	—1,3	—2,0	1,3	0,3	2,5

PLÂN VE TÜRK - İŞ

Kalkınma ve plân konusu, Türk - İş'in Erzurum kongresine sunulan çalışma raporunda şu sözlerle ele alınmıştı:

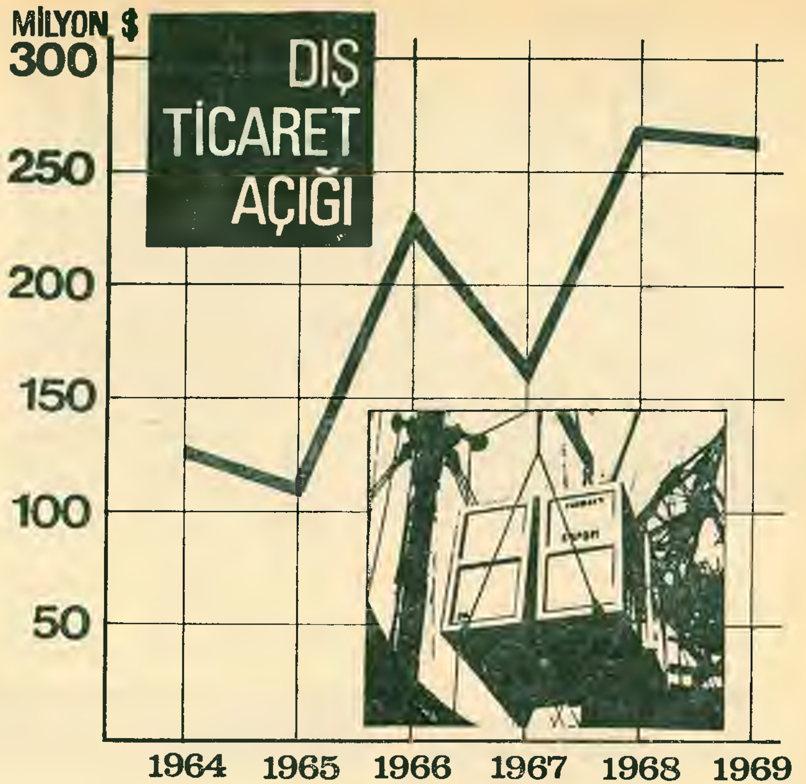
«Gelişme ve kalkınma, insanların yaşadığı ekonomik ve sosyal çevrede ileriye yö-

nelmiş çeşitli bünye değişikliklerini, bir bütün halinde gerçekleştirme anlamı taşır. Geçtiğimiz iki yıllık dönem içersinde ekonomik ve sosyal yapımızda kayda değer bir gelişme olmadığını, üzülerek belirtmek isteriz. Demokrasi içinde hızlı kalkınmayı prensip kabul etmiş bir ülkenin yurttaşları olarak istediğimiz büyüklükte ve yönde adım atamadığımız her yılı, kaybedilmiş bir fırsat sayıyoruz. Bu yüzden, kalkınma çabalarımızı değerlendirirken, kendi kendimizi kandırmaya yeltenmeden, gerçekçi ve objektif olmak zorunda bulunduğumuz inancındayız.»

....

«Plânın gerçekleri görme ve ortaya koymada başarılı, fakat ortaya konulan aksaklıkların giderilmesinde de o oranda başarısız olduğunu belirtmek isteriz. Esasen bu, bizim en büyük eksiğimizdir. Şimdiye kadar her konuda en güzel sözler söylenmiş, çarpıcı sloganlar ortaya atılmıştır. Gerek plân, gerek siyasi partilerimiz ve gerekse hükümet edenler bütün sorunlarımıza en parlak sözlerle eğilmişler ve alkışlanmışlardır.

Türk İşçi Hareketi, sözlerin değil uygulamanın önemli olduğu inancındadır. Bundan böyle, güzel ifade edilmiş, süslü cümleler değil, uygulama beklemektedir.»

EKONOMİK DURUM

Maliye Bakanlığının yaptığı açıklamaya göre, 1969 yılında nüfus, % 2,6 oranında bir artış kaydederek, 34 milyon 700 bin kişiye ulaştı. Ayni yıl cari fiyatlara göre gayri safi milli hasıla 128 milyar 785 milyon 500 bin, fert başına gayri safi milli hasıla da 3 bin 711 lirayı buldu.

Dış ticaret rakamları, ödemeler dengesi açığının 1968 yılına oranla azaldığını, ama yine de 264 milyon dolar açık verdiğini gösteriyor. 1969 yılı ihracat gelirleri 537 milyon, ithalat giderleri ise 801 milyon dolar.

Dış ticaret açığı, son altı yıl içinde şöyle bir seyir izlemiş bulunuyor :

	milyon dolar
1964	—126.458
1965	—108.215
1966	—227.761
1967	—162.335
1968	—267.294
1969	—264.392

Dış ticaret açığını kapatmak, ihracatımızı artırabilmek için yapıldığı öne sürülen devalüasyonun ne derece etkili olduğunu önümüzdeki yılın rakamları açıklayacak. Ancak, devalüasyonun da bu açığın kapanmasında büyük bir yarar sağlamayacağını şimdiden belirtmek için kehânete lüzum yok.

Dış ticaret sistemi bir vurgun sistemi halinde devam ettiği sürece de bu açığın kapatılamayacağını anlamamızın zamanı artık gelmiştir.

DEVLET PLÂNLAMA TEŞKİLÂTI

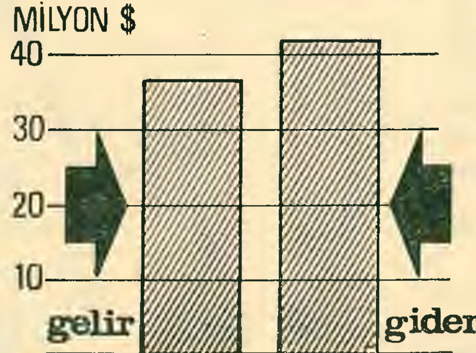
Gerçekci ve objektif olma zorunluğu...

TURİZM UMUDUMUZ

1969 yılında dış seyahat gelirlerinden elde edilen 36 milyon 573 bin doların 34 milyon 112 bin doları turistlerin getirdiği, 2 milyon 461 bin dolar da diğer çeşitli dış seyahatlerden sağlanan döviz.

Buna karşı, dış seyahat giderleri, 21 milyon 402 bin doları yerli turistlerin, götürdüğü, 20 milyon 125 bin dolar da çeşitli nedenlerle yapılan yurt dışı gezilerle harcanan döviz olmak üzere 41 milyon 527 bin dolar.

Maliye Bakanlığının yaptığı açıklamalardan anlaşıldığına göre, 1969 yılında dış seyahat geliri olarak yurdumuza 36 milyon 573 bin dolar girmiş bulunuyor. Buna karşı ise, dış seyahat giderlerimiz 41 milyon 527 bin dolar. Yani, turizm gelirlerimizi artırmak için yapılan bütün çalışmalar, turizm sanayiine yapılan yatırımlar, «turiste güler yüz göster» sloganlarıyla dolu propagandaların bize sağladığı dövizin 4 milyon 954 bin dolar fazlasını, yerli turistlerimiz yurt dışına çıkarıyorlar.

TURİZM GELİR ve GİDERİ

NEDEN BÖYLE OLUYOR?

Denilebilir ki, dış seyahat giderleri içinde, iş adamlarının, devlet memurlarının yaptıkları dış gezilerin giderleri de yer almakta ve miktar bu yüzden büyümektedir. Ancak bu dahi, dış gezilere tüm ihracat gelirimizin on ikide biri oranında döviz ayırmamızı mazur gösteremez. Nitekim, Başbakanlık da bir süre önce yayınladığı bir genelge ile devlet dairelerinin dış geziler —ki bunlar inceleme gezileri diye ün kazanmışlardır— konusunda titiz davranmalarını, gezi sayılarının ve heyet üyelerinin azaltılmasını, bu gezilerde tasarrufa uyulmasını istemişti. Buna rağmen, dış seyahat harcamaları her yıl biraz daha yükseliyor.

Kimler dış gezilerinde bu dövizimizi yurt dışına götürüyor

Bu, gerçekten ilgi çekici bir soru, Ancak sorunun cevabını verebilmek de pek zor değil. Biraz meraklı her gazete okuyucusu bu soruyu cevaplandırabilir.

Gazetelerimizden bazılarının dedikodu sayfaları vardır. Genel olarak, büyük iş adamlarının yaşantıları da bu sayfaların belli başlı konusu olmaktadır.

Bu sayfalarda şu şekilde haberlere de sık sık rastlanır :

«Üç aylık Avrupa gezisinden dönen .... Paris modasını da İstanbul'a getirdi. Şimdi bütün toplantılarda, gözler O'nun ve herbiri, Fransız zerafetinin ayrı bir örneği olan elbiselerinin üstünde......»

Ya da şöyle bir haber :

«Yakışıklı damadın kolunda salona giren güzel gelin Belçikada diktirilen ve yakınlarının ifadesine göre, 20 bin liraya mal olan bir gelinlik giymişti.

....

Genç çift, yarın dört ay sürecek balayı gezisine çıkıyorlar. Uçakla Japonya'ya gidecek çift bütün dünyayı dolaşacak...»

Bir başka haber :

«...............'in bir ayağı İsviçrede. Yakınları, bu seyahatların bir gönül macerası ile ilgili olduğunu söylüyorlar.»

Bakın dedikodu sütunlarına, bu ve bunun gibi yüzlerce haber görmek mümkün olacaktır.

MEVZUAT NEREDE?

Bu haberler okunduğunda akla gelen soru şu olur: Mevzuatımıza göre yurttaşlar görevli değillerse, yılda ancak bir defa yurt dışına çıkabilir ve 200 dolarlık döviz alabilirler. Tabii, **«bir ayağın gönül macerası yüzünden İsviçrede olması»** ile yılda bir kere yurt dışına çıkabilme hakkının nasıl bağdaştığı da meçhul kalır. Ya da, 200 er dolarlık döviz alan genç çiftin 400 dolarla dört ay nasıl bir dünya gezisine çıktıklarının sırrını çözmek mümkün değildir. Belçikadan alınan 20 bin liralık gelinliğin parasının nasıl transfer edildiği iş hayatının sırlarından (!) biri olma niteliği daha ne kadar koruyacaktır?

Bütün bunlar yetkililerin gözleri önünde olur, ama, bir kişi de çıkıp bu soruların cevabını aramak gereğini duymaz.

İşte, dış seyahat harcamalarının, turizm gelirlerimizden fazla olmasının nedeni budur.

Ve sonuç hep ayni noktaya gelip düğümlenmektedir: dış ticaret yoluyla kaçırılan dövizler...

Silâhlanma yarışı ve dış yardımlar

BATI'NIN DÜŞÜNEN BEYİNLERİNE GÖRE DÜNYANIN GELECEĞİ UMUT VERİCİ GÖRÜNMÜYOR

MCNAMARA PARA FONU TOPLANTISINDA KONUŞUYOR

Kulak verilmesi gereken ses...

Kürsüdeki adam, «yaratıcı gelişme için kullanılabilecek kaynakların tam yirmi katı askeri güce harcanmaktadır» dedi, bir an durdu ve devam etti: «Bu inanılmaz bir olaydır».

Salonu dolduran üyelerin bir çoğunun yüzlerinden, bu sözleri onayladıkları anlaşılıyordu.

PARA FONU TOPLANTISI VE DIŞ YARDIMLAR

Geçtiğimiz ayın son haftasında Kopenhag'da yapılan Uluslararası Para Fonu (IMF) toplantısı, gelişmekte olan ülkeler bakımından, ayrı bir önem kazandı. Toplantıda ele alınan başlıca konu, gelişmiş ülkelerin yaptıkları dış yardımları kısıtlama teşebbüsleriydi. Bu tutum, tenkid edildi ve dış yardımın artırılması için acele tedbir alınması istendi.

Dış yardımın kısıtlanmasını tenkid edenler içinde öncülüğü Dünya Bankası Başkanı Robert McNamara yapıyor ve dış yardıma ayrılan para ile askeri güçlenmeye sarfedilen parayı mukayese ederek, «silaha çok para gittiğini» söylüyordu.

116 ülkeye mensup delegelerin katıldığı Uluslararası Para Fonu toplantısında konuşan Robert Mc Namara, gelişmiş batı ülkelerinin her yıl askerlik harcamaları için 180 milyar dolar ayırmalarını «ağır bir kaynak israfı» olarak nitelendirdi ve «yaratıcı gelişme için kullanılabilecek kaynakların tam yirmi katı askeri güce harcanmaktadır. Bu, inanılmaz bir olaydır» dedi. McNamara, zengin ülkelerin dış yardım olarak ayırdıkları 7 milyar dolarlık seviyeyi bile korumaktan kaçındıklarını belirtti.

«ŞARTLI YARDIMLAR»

Para Fonu Direktörü Pierre Paul Schweitzer de ayni konuya değindi ve «zengin ülkelerin dış yardımlara hak ettiği önemi vermediklerini» söyledi. Schweitzer, «sanayileşmiş ülkelerin sosyal ve ekonomik kalkınma yardımlarını hızlandırmalarını, az gelişmiş ülkelere verilen kredilerin yardımı yapan ülkeden ithalat yapılması şartına bağlı tutulmamasını» istedi.

«Yardım verilirken konulan şartların, yardım alan ülkenin satınalma gücünü azalttığını» hatırlatan Para Fonu Direktörü, bu durumun kalkınma yardımının amacına aykırı olduğunu belirtti ve «şarta bağlı yardım, luzumsuz siyasi sürtünmelere sebep oluyor» dedi.

SCHWEITZER

İleriyi düşünenlerden biri...

Para Fonu Direktörü Pierre Paul Schweitzer'e göre, Batının gelişmiş ülkelerinin her büyüme dönemini bir gerileme dönemi izlemektedir. Bu gerileme dönemlerinde, az gelişmiş ülkeler, zengin ülkelerden aldıkları sanayi ürünlerine ayni yüksek fiyatı ödemeye devam ederken, onlara çok daha az mal satabilmektedirler. Bunu izleyen gelişme dönemlerinde ise, enflasyonu önlemek için ekonominin genişlemesini denetim altına almak isteyen varlıklı ülkeler, kredi kısıtlamaları koymakta ve bu, az gelişmiş ülkeleri dış yardım bulmakta zorluğa düşürmektedir. Bu durumda kalan ve dış yardım ihtiyacında olan ülkeler bir yandan, yüksek faizli kredi tekliflerini kabul etmek, öbür yandan da dış ticaretlerini kısıtlayan ağır şartlara boyun eğmek zorunda kalmaktadırlar.

PLÂN VE YARDIM

Schweizer, bu durumu uzun uzadıya anlattıktan sonra şöyle dedi:

«Batı ülkeleri arasındaki değişik hızdaki gelişmeler ve değişik politik tutumlar az gelişmiş ülkelerin kendi bünyelerine uygun olarak gerçekçi bir kalkınma planı uygulamalarını bile önlemekte; bu ülkeler plânlarını borç veren ülkelerin şartlarına uyabilmek için değiştirmek zorunda kalmaktadırlar.»

Para Fonu Direktörü, kalkınmakta olan ülkelere, gelişmiş ülkelerin ticari kolaylıklar götermeleri-

KOPENHAGDA GÖSTERİLER

Yaygınlaşan huzursuzluk

ni istedi, gelişmiş ülkelerin ekonomik düzenliliğini sağlayacak bir merkezi organ kurulmasını teklif etti. Schweitzer'e göre, gelişmiş ülkelerde görülen istikrarsızlık, özellikle az gelişmiş ülkeler ekonomilerini olumsuz yönde etkilemektedir.

PARA FONU RAPORUNDA...

Dış yardım konusu, Uluslararası Para Fonu'nun Kopenhagda yapılan toplantısından 20 gün önce, yine ayni kuruluşun yayınladığı yıllık raporda ele alınmıştı.

Uluslararası Para Fonu (IMF) yıllık raporunda, gelişmekte olan ülkelere yapılan ekonomik yardımın hızla arttırılmasını istemiş ve 1960-1970 arasındaki son on yıl içinde yapılan yardımların, gelişmekte olan ülkelerin kalkınmasına ayak uyduramadığını belirtmişti.

IMF'in yıllık raporunda dikkati çeken başlıca noktalar şu şekilde sıralanmakta:

- Gelişmekte olan ülkeler, ihracat bakımından gelişmiş ülkelere oranla çok geride bulunuyorlar.
- Gelişmekte olan ülkelerin ihracatında 1968 yılında % 8 olan artış, 1969 yılında % 13'e yükseldi. Sanayileşmiş ülkelerin ihracatı ise, 1968 yılında % 13, 1969 yılında ise % 15 arttı.

ÇEŞİTLİ ÜLKELERİN 1969 YILINDA İHRACAT ARTIŞ ORANLARI (YÜZDE)

Avustralya	20
Güney Afrika	2
Nijerya	54
Zambia	40
Güney Kore	37
Milliyetçi Çin	31
Pakistan	6
Brezilya	22
Arjantin	18
Meksika	14
Şili	26

DÜNYAYI BEKLEYEN TEHLİKE

Ortadoğu'nun kritik günler yaşadığı, Uzak Doğuda on binlerce insanın hayatına malolan savaşın devam ettiği bir sırada toplanan Uluslararası Para Fonu toplantısında, Robert McNamara'nın dile getirdiği «silâhlanma yerine kalkınma» görüşü, uzun vadeli plânların yapıldığı günümüzde, dünyayı bekleyen büyük tehlikeyi önleyebilmek amacı taşıyor. Yoksul ülkelerle zengin ülkeler arasındaki uçurumun gittikçe açılmakta oluşu, geleceği düşünmeyi bilen zihinleri hergün biraz daha meşgul ediyor.

Bugünkü görünümüyle, dünyamızın içinde bulunduğu durum hiç de iç açıcı değil. Bugün birçok ülke, bütün olanaklarını, savaş için ve hergün biraz daha dehşet verici nitelik kazanan silahların yapımı yarışında öne geçmek için ayırırken, uygarlığı tehdit eden ve insanlık için en büyük tehlike olan sefaletin hızla gelişmesine aldırmak gereğini dahi duymuyor.

Zengin ve yoksul ülkeler arasındaki uçurum gittikçe derinleşirken, zengin ülkelerde enflasyon, refah seviyesindeki gelişmeyi tehdit ediyor.

GENÇLİĞİN BUNALIMI

Dünya Bankası Başkanı Robert McNamara, geçtiğimiz Eylül ayının son haftası, yağmurlu bir Kopenhag gününde, silahlanmaya ayrılan paranın yaratıcı gelişme için kullanılabilecek kaynakların yirmi mislini bulduğunu söylerken, Danimarkalı gençler, toplantının yapıldığı binanın önünde polisle çatışıyorlardı. Danimarkalı gençler, toplantıyı «kapitalizmin oyunu» olarak nitelendiriyor, bir yandan kapitalist ülkeleri protesto ederken, öbür yandan da Komünist Çin ve Kuzey Vietnam'ı övücü sloganlar haykırıyorlardı. Danimarkalı gençlerin gösterisi, zaman zaman polisle kanlı çatışmalara dönüşerek, toplantı süresince devam edecekti.

BÜYÜYEN UÇURUM

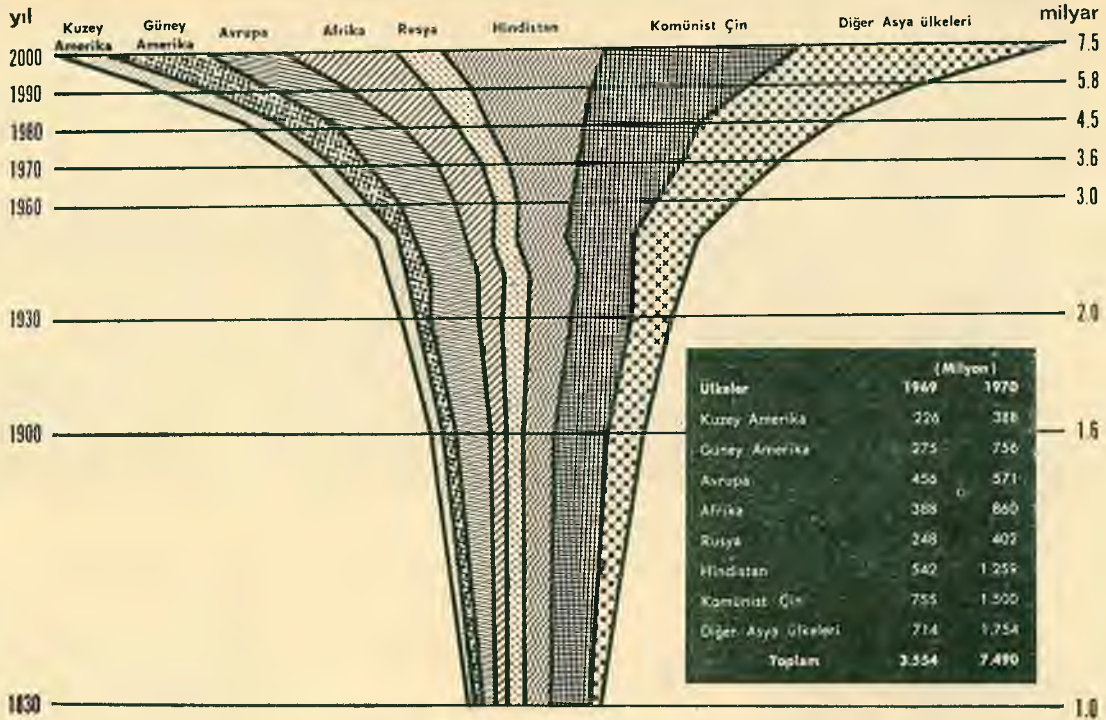
Batının düşünen beyinlerini tedirgin eden, sadece az gelişmiş ülkelerin durumu değildi. Dünya ülkeleri arasında gittikçe büyüyen uçurum, gelişmiş ülkeleri de bunalıma sürüklüyor ve mesela Danimarka gibi, uçurumun yukarsında olan bir ülkenin gençliğini, çeşitli sloganlarla sokaklara dökebiliyordu.

UZAKDOĞUDA TANKLAR

Yaratıcı gelişme yerine...

2000 SENESİNDE NÜFUS

Ülkeler	1969	1970
Kuzey Amerika	226	388
Güney Amerika	275	756
Avrupa	456	571
Afrika	388	860
Rusya	248	402
Hindistan	542	1.259
Komünist Çin	755	1.500
Diğer Asya ülkeleri	714	1.754
Toplam	3.554	7.490

170 YIL İÇİNDE DÜNYA NÜFUSUNDA GELİŞME

Robert McNamara, o gün konuşmasını yaparken, kalın kapıların ardında kalan protesto seslerini belki duymuyordu ama, tahmin edebilecek kadar ileri görüş sahibiydi. Nitekim üç yıl önce de ayni görüşleri savunarak şöyle demişti :

«Herşeyden önce, bütün insanların uyanması ve yaklaşmış olan tehlikelerin büyüklüğünü anlamaları gerekir. Kontrolü imkânsızlaşan nüfus artışı meselesi, nükleer silahların meydana getireceği tehlikelerden daha az dehşet verici değildir. Her iki tehlike de iyi anlaşılamamakta, her iki tehlikeye de gereken önem verilmemektedir. Her iki problem de, şayet derhal gereken tedbirler alınmazsa ayni dehşet verici sorunu yaratacak vahamettedir.»

SAATTE 19 MİLYON DOLAR

Bu sorunların halledilmesi için gerekli tedbirleri almak için para bulmanın çok zor bir mesele olmadığını, McNamara, bu defa yaptığı konuşmada silahlanmaya ayrılan paradan bahsederek tekrarlıyordu. Gerçekten de bugün askeri amaçlar için harcanan para saatte 19 milyon doların üstünde bulunuyor. Yani ,dünya ulusları, kendilerini ortadan kaldırmak amacıyla yaptıkları silahlar için, eğitim ve sağlık hizmetlerine ayırdıklarından daha fazla para harcıyorlar.

Geri kalmış ülkelerin kalkınması için sarfedilen ile silahlanmaya ayrılan para arasındaki büyük nisbetsizlik, sorunu daha da açıklıkla ortaya koymakta. Bugün bir askerin bir yıl süreyle silah altında bulundurulmasının gerektirdiği masraf 7800 dolardır. Oysa, bu miktar para ile 80 çocuğun bir yıllık öğrenim masraflarının karşılanması mümkündür.

NÜFUS ARTIŞI

Geri kalmış ülkelerle zengin ülkeler arasındaki uçurum nüfus artışında da kendini gösteriyor.

Bugün dünyada her ölüme karşı, iki doğum oluyor. Bir başka ifade ile, saniyede bir, günde 90 bin kişi ölürken, saniyede iki, günde 180

GELİŞMİŞ VE AZGELİŞMİŞ ÜLKELERDE NÜFUS ARTIŞI

YIL	GELİŞMİŞ ÜLKELER	AZGELİŞMİŞ ÜLKELER
1940	750.000.000	1.850.000.000
1970	1.000.000.000	2.750.000.000
2000	1.250.000.000	5.500.000.000

DÜNYAYI TEHDİT EDEN BİR DİĞER ÖNEMLİ SORUN : BESLENME

Az gelişmiş ülkelerle gelişmiş ülkelerin farkı...

bin çocuk doğuyor. Bu doğumlardan sekizde biri gelişmiş, sekizde yedisi ise az gelişmiş ülkelerde. Dolayısıyla hergün, geri kalmış ülkelerde beslenmek için açılan 157 bin 500 yeni ağız, bu ülkelerin kalkınma çabalarını ciddi şekilde aksatıyor.

Gelişmiş ülkelerle az gelişmiş ülkeler nüfusunun geçen 30 yıl içinde gösterdiği gelişme 2000 yılında az gelişmiş ülkeler nüfusunun, gelişmiş ülkeler nüfusunun dört katını aşacağını ortaya koymuş bulunuyor.

Dünyamız bugün öyle bir noktaya gelmiştir ki, her saldırganlığın arkasında bir nüfus artışı meselesi yatmaktadır. Endonezya, Malezya, Pakistan bunlara birer örnek teşkil ediyor.

İŞSİZLİK VE BESLENME SORUNLARI

Nüfus artışma paralel olarak ortaya çıkan sorunlardan bir diğeri de işsizlik meselesi.

Yapılan hesaplara göre, 1985 yılında işsizlik, dünyada 550 milyon kişiyi tehdit edecek. Latin Amerikada çalışma yaşına gelmiş insanlar arasında işsizlik oranı şu anda % 25'i bulmuş durumda. Az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin bir çoğunda durum Latin Amerikadakinden çok farklı değil.

Dünyamızı tehdit eden bir diğer mesele de beslenme sorunu. Batı ülkelerinde insanlar, sıhhi sebeplerle ince kalmaya gayret ederlerken, geri kalmış ülkelerde insanların karınları, gıdasızlık veya az beslenme yüzünden sırtlarına yapışacak hale gelmiş bulunuyor. Bu ülkeler çocuklarının dörtte üçü daimi şekilde aç; dünya çocuk nüfusunun yaklaşık olarak dörtte biri protein ve kalori yetersizliğinden muzdarip. Dünya Tarım ve Gıda Teşkilâtı tarafından yapılan incelemeler, bugünkü durumun devam ettirilebilmesi için bile, gelişmiş ülkelerin gelecek 20 yıl içinde yiyecek maddesi üretimlerini üçte iki oranında artırmak zorunluğunda bulunduklarını ortaya koyuyor.

İnsanlık tarım üretiminin yetersizliği ve üretilen ürünlerin dağılımındaki adaletsizlik yüzünden, sürekli olarak açlık tehlikesiyle karşı karşıya bulunuyor. Bu tehlike, nüfusun gittikçe yükselen bir hızla artması yüzünden, özellikle, az gelişmiş ülkelerde daha da büyük. Bu sorun yurdumuzda da belirli bir şekilde kendini göstermektedir. Ekonomisi geniş ölçüde tarıma dayanan ülkemiz, başlıca gıda maddelerini sağlamada yabancı ülkelerin yardımına muhtaç duruma geldi.

İLERİYİ DÜŞÜNENLER

İşte, Uluslararası Para Fonu toplantısında McNamara olsun, Schweitzer olsun, gelişmiş ülkeleri en ciddi şekilde uyarırlarken, dünya-

KOPENHAG GÖSTERİLERİ VE MCNAMARA

Olayları teşhis etmek ve ileriyi görmek...

nın bu genel görünümü ve geleceğin getireceği problemleri düşünüyorlar. McNamara'ya göre, bugünkü gelişme temposu içinde yüzyılımızın sonunda Amerikan halkının ortalama yıllık geliri 10 bin dolar, Brezilyalınınki 500 ve Hintlininki de 200 dolar olacaktır; ama, dünyanın hiçbir geri kalmış toplumu da bu durumu boyun eğerek kabullenmeye razı değildir.

O halde Batının gelişmiş toplumları, bu gerçeklerin ışığında hareket etmek ve ülkeler arasında büyüyen uçurumun günün birinde kendilerini de tehdit edeceğini hiçbir zaman gözden uzak tutmamak durumundadırlar. Örneğin, toplantıyı protesto eden Danimarka gençlerinin bunalımı gelişmiş Danimarka için bir uyarı teşkil etmelidir.

Ama herşeye rağmen, bu uyarıların ne ölçüde ciddiye alınacağı bilinmemektedir ve görünüşe bakılırsa, Batı'nın ileriyi düşünen iki beyni, McNamara da Schweitzer de fazla umutlu görünmemektedirler.

İŞ BEKLEYENLER

Az gelişmiş ülkelerin sorunu...

Grevler

Deniz yollarında üç bin gemi adamı greve gitti

GEMİ ADAMLARI HAK MÜCADELESİNDE KARŞILARINA ÇIKARILAN BÜTÜN ZORLUKLARA RAĞMEN İŞVERENDEN HAKLARINI ALMASINI BİLDİLER

22 Eylül gecesi, saatler 24'ü gösterdiği sırada, Türkiye'nin çeşitli limanlarından hareket etmiş bulunan yolcu gemilerinin pervaneleri durdu. 15 dakika kadar süren bir duraklamadan sonra, durum yolculara açıklandı: Gemi adamları greve gitmişlerdi. Bu bakımdan en yakın limana gidilecek ve greve fiilen başlanacaktı.

Gemiler en yakın limanlara yanaştılar ve grev başladı.

Üç bin gemi adamı haklarını alma mücadelesindeydiler.

Anlaşmazlık, Sendikanın gemi adamları için istediği 250 lira zammın Denizcilik Bankası tarafından çok görülmesiydi. Yapılan toplu sözleşme görüşmeleri, ücret konusunda düğümlenmiş ve Denizcilik Bankasının diretmesi karşasında bir uzlaşmaya varmak da mümkün olamamıştı.

Gerekli kanuni işlemler tamamlandı, Ulaş-İş Federasyonuna bağlı Deniz Yolları Sendikası grev kararını işveren Denizcilik Bankasına bildirdi ve yine yasalar uyarınca, bu bildirimden altı iş günü geçtikten sonra grev başladı.

Grev, deniz yollarında seyahat etmekte olan, ya da seyahatlerini planlamış, biletlerini almış yolcuları güç durumda bıraktı. Denizcilik Bankası, yolcuların güç durumda kalmış olmasının suçunu grevci işçilere yüklemek ve bu suretle kamuoyunda greve karşı tepki yaratmak istiyordu. Oysa, grevin yapılacağını altı gün önce resmen öğrenmiş bulunan Denizcilik Bankasının, gereken tedbirleri alıp, yolculara duyurması, bilet satışını durdurması en basit işletmecilik kurallarından biriydi. İşveren Banka, hiçbir şey olmayacakmış gibi, büyük bir sorumsuzluk içinde bilet satışına devam etmiş, grevin başlamasından çok kısa bir süre önce bile gemileri hareket ettirmekte sakınca görmemişti. Ondan sonra da kalkıyor, grevden dolayı sendikayı ve işçileri yolcularla karşı karşıya getirmeye çalışıyordu.

GEMLİK VAPURUNDA GREV GÖZCÜLERİ

Hak mücadelesinin yeni örneği

Grevle ilgili olarak Türk-İş'in yayınladığı bildiride bu duruma dikkat çekildi ve yolcuların zor duruma düşmesinin tek sorumlusunun Denizcilik Bankası olduğu açıklandı.

Türk-İş'in 24 Eylül'de yayınlanan bildirisi şöyleydi :

> «Dünyadaki gemi adamları arasında en zor ve kötü şartlar altında çalıştırılanlar Türk gemi adamlarıdır. Türk gemi adamlarının hayat şartlarını biraz olsun düzeltebilmek için giriştikleri son teşebbüs de işverenleri Denizcilik Bankasının tutumu yüzünden bir sonuç sağlamamış ve gemi adamları, son çareye başvurmak zorunda kalarak greve gitmişlerdir.

Denizcilik Bankasının ge-

Denizcilik Bankasının DENİZ-İŞ'e bağlı iç hatlardaki 2800 personeli greve gitti

5 vapur kalkmadı 4 vapur da yoldan döndü

BU GEMİDE GREV VAR

GREV HABERİNİ VEREN MİLLİYET GAZETESİNİN KUPÜRÜ

«5 Vapur kalkmadı, 4 vapur da yoldan döndü»

mi adamlarına çok görüp, vermek istemediği zam 250 liradır.

Gemi adamlarına sağlanmak istenen 250 lira, bugünkü ekonomik şartlar içinde ve hele son devalüasyon kararından sonra, sembolik olmaktan öteye geçmemektedir. Bu gerçeğe rağmen, işverenin, bu zammı dahi vermemekte direnmesi, bu işyerindeki sosyal anlayışın hangi noktada bulunduğunu göstermektedir.

Önceki gün başlamış bulunan greve sebep olan toplu sözleşme görüşmeleri, uzun süreden beri devam etmekte idi. Ağustos ayı içinde çeşitli kamu kuruluşlarındaki grevlerle beraber başlaması kararlaştırılan bu grev, görüşmelerin uzaması yüzünden bugüne kadar ertelenmiştir. Bilindiği üzere, diğer kamu kuruluşlarındaki uyuşmazlıklar, bu kuruluşların işçilere istenilen hakları vermeleri ile giderilmiştir. Buna karşı yine bir kamu işletmesi olan Denizcilik Bankası, diğer kuruluşlardan çok farklı ve işçi aleyhinde bir ücret politikası izlemek istemektedir. Herşeyden önce kamu kuruluşlarının devletin ücret politikasına ve sosyal anlayışına paralel bir tutuma girmeleri gerekir. Bu anlayış farkı, devletin gütmesi gerek sosyal politika ile bağdaşmamaktadır.

Ulaş-İş Federasyonuna bağlı Deniz Yolları Sendikasının devam etmekte olan bu grevinden sonra, Federasyonun, Denizcilik Bankası ile yapmakta olduğu işkolu seviyesindeki toplu sözleşme görüşmelerinin uzlaştırma toplantısı bu gece sona erecektir. Denizcilik Bankasının bugüne kadarki tutum ve anlayışı, işçilerin haklarını alabilmek için son çareye başvurmak zorunda kalacaklarını ortaya koymuştur. Kanuni süre dolar dolmaz, Ulaş-İş Federasyonu bütün işyerlerinde, Şehir Hatları İşletmesinde de greve başlayacaktır.

Türk İşçi Hareketi, Ulaş-İş Federasyonuna bağlı işçilerin yeni bir sosyal hayata kavuşma yolundaki mücadelelerini bütün gücü ile destekleme kararında ve başarıya ulaşacağı inancındadır.»

YAPILAN TOPLANTI VE BİR AÇIKLAMA

Grevin dördüncü gününde Türk-İş Genel Merkezinde Türk-İş yetkilileri, Deniz Yolları Sendikası Başkanı Turhan Onat ve sendikanın diğer temsilcilerinin katıldığı bir toplantı yapıldı. Grevle ilgili son gelişmelerin ele alındığı bu toplantıda, basında görülen bazı haberler üzerinde bir açıklama yapılması kararlaştırıldı.

Bu açıklamaya göre, grevin Anayasal bir hak olduğu ve yedi yıllık uygulamada Türk İşçi Hareketinin bu hakkı bilinçli şekilde kullandığı, greve giden işçilerin kanunlara azami titizlikle uydukları ve herhangi bir olay çıkmadığı kaydediliyor, grevin yolcuları zor duruma düşürdüğü hakkındaki iddialar için şöyle deniyordu :

«Grevin yapılacağı, yasalarımız uyarınca, günlerce önceden Denizcilik Bankasına bildirilmiş, ancak Banka ve İşletme gerekli tedbirleri alacağı yerde, bu bildirimi hiç dikkate almadan, yolculara bilet kesmeğe, seferleri normal zamanlardaki gibi düzenlemeye devam etmiş, kamuoyu ve ilgililere en ufak bir açıklama yapmak gereğini dahi duymamıştır. Grevin yapılacağını bile bile yolculara bilet satılması, gemilerin grevden önceki günlerde sefere çıkarılması en hafif tabirle işletmenin iyi niyetle hareket etmediğini ortaya koymaktadır. Denizcilik Bankası, bu suretle, yolcularla grevci işçileri karşı karşıya getirmek, kamu oyunda grev aleyhinde bir havanın doğmasını sağlamak amacı gütmüş ve bu amaca ulaşmak için yolcuları bile bile zor duruma düşürmüştür.»

Açıklamada ayrıca işletmede çalışanların ücretlerinin yüksek olduğu yolundaki iddiaların da gerçekle ilişkisi olmadığı, Denizcilik Bankası tarafından açıklanan rakamların çok altında ücret ödendiği, istenilen ücretin 250 lira olduğu belirtiliyordu.

Bu açıklamadan sonra sendika ile işveren arasındaki görüşmeler daha da hızlandı ancak bir sonuç alınamadı. Eylül ayı sona ererken bazı Bakanlarla ortak bir toplantı yapılması kararlaştırıldı..

Nihayet Eylül'ün son gecesi anlaşmaya varıldı ve personele yemek ücreti ile birlikte 240 lira zam yapılması ve bazı sosyal haklar verilmesi kararlaştırıldı.

Böylece on gün devam eden grev başarı ile sonuçlanmış oldu.

GREVCİ İŞÇİLERDEN BİR GRUP
Sonuçtan emindiler...

Tümtis'in grevi üç gün sürdü

270 ŞOFÖR İÇİN ÜCRET ARTIŞI VE YENİ SOSYAL HAKLAR ALINDI

Türkiye Motorlu Taşıt İşçileri Sendikası (TÜMTİS) Ankara'da üç gün devam eden bir grev sonucu 270 üyesine ücret artışı ve yeni sosyal haklar sağladı.

Frigofrik Nakliyat T.A.Ş. (FRİNTAŞ) ile sözleşme görüşmelerinde anlaşmaya varılamayınca sendikanın Ankara Şubesi 7 Eylül günü greve başlamıştı.

İşyerindeki 270 şoförün katıldığı grev üç gün sürdü ve daha sonra anlaşmaya varılarak sendika istekleri kabul edildi. Anlaşmaya göre, sendika üyesi şoförler 50 bin liraya sigorta ettirilecek, bir yılın dolduranların maaşları 1600 lira, yeni sendika üyesi şoförlerin de 1350 liraya çıkarılacak, kasıtsız hatalarda araçlarda meydana gelecek zararların 500 liraya kadar olan kısmı işverence karşılanacak, yemek ücreti 4 lira çocuk parası da 10 lira olacak ve üstün başarı gösteren işçilere de 500 lira ikramiye verilecek. Sözleşme diğer sosyal yardımları da öngörüyor.

Petrol-İş İstanbulda başarılı bir grev yaptı

PİLMA TUDOR FABRİKASINDA YENİ HAKLAR

Petrol-İş Sendikası İstanbul'da kurulu Pilma Tudor fabrikasında yürüttüğü üç günlük grevden sonra sözleşme imzaladı ve işçi ücretlerine 7 ilâ 13,5 lira ücret zammı ile sosyal haklar elde etti.

Tek Gıda-İş'in Konya grevi

ALTI GÜN SÜREN GREV BAŞARIYLA SONUÇLANDI

Tek Gıda-İş Sendikası Konya Şubesi, Mektaş Makarna Fabrikası işvereni ile uzun süre devam ettirdiği toplu sözleşme görüşmelerinde anlaşmaya varamadı ve 19 Eylül günü greve başladı.

Sendika, fabrikada çalışan işçi-

lere yılda 20 bin lira tutan zam talebinde bulundu. İşveren bu talebi kabul etmeyince günde 15 bin liralık bir zararı göze aldı.

Grev altı gün devam etti ve daha sonra sözleşme imzalandı.

37 işçinin yararlandığı sözleşme ile 650 kuruş ücret artışı, yılda bir maaş tutarında ikramiye, 3 lira yemek ücreti ve diğer sosyal haklar sağlandı.

Samsun Azot Fabrikasında

SENDİKANIN İSTEKLERİ KABUL EDİLİNCE GREV SONA ERDİ

Petrol-İş Sendikasına bağlı 250 işçinin 26 Ağustos'ta Samsun Azot Fabrikasında başlattığı grev Eylül ayı içinde sona erdi.

Sendikanın işkolu seviyesinde yürütmekte olduğu toplu iş sözleşmesi görüşmelerine Azot Genel Müdürlüğü katılmayınca grev hakkı doğmuştu. Eylül ayının ortalarına kadar devam eden greve fabrikadaki bütün işçiler katıldılar. Büyük bir dayanışma içinde geçen grev 18 Eylül'de sona erdi.

Bu konuda Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç, Çalışma Bakanı Seyfi Öztürk ve Sanayi Bakam Selahattin Kılıç ile yaptığı görüşmede olumlu sonuç aldı. Toplantıdan sonra açıklama yapan Tunç, sendika isteklerinin kabul edildiğini ve uyuşmazlığın giderilerek grevin kaldırıldığını söyledi.

Gürsel'i andık

27 Mayıs devriminin lideri eski Cumhurbaşkanlarından Cemal Gürsel ölümünün dördüncü yılında törenle anıldı.

Bu münasebetle 14 Eylül'de bir bildiri yayınlayan Türk - İş, işçilerin haklarını teminat altına alan 1961 Anayasasının hazırlanmasında büyük emeği geçen Cemal Gürsel'in minnetle anıldığı bildirildi.

Türk - İş'in bildirisi şudur :

«Türk İşçi Hareketinin gönülden bağlı olduğu 27 Mayıs devriminin lideri Cemal Gürsel'i dört yıl önce bugün kaybetmiştik.

Büyük asker ve devrimci Gürsel, hayatı boyunca Türk ulusunun ileri bir uygarlığa kavuşmasının mücadelesini vermiş insanlardan biri idi. O, hayatı boyunca asker olarak cephelerde, kısa siyaset hayatında da, Türkiye'nin sosyal, ekonomik ve politik alanda gelişmesinde hizmetleri geçen liderdi. O'nun en büyük arzusu Türk ulusunu en ileri milletler topluluğunda görmekti.

Gürsel, bir devrim lideri olduğu kadar mümtaz şahsiyeti ile de sevgi ve saygı yaratmış insandı. Türk işçileri, haklarını teminat altına alan yeni Anayasanın yaratılmasında emeği geçen Gürsel'i minnet ve şükranla anmaktadır.»

Sözleşmeler

30 bin işçiye yeni haklar sağlandı

Geçtiğimiz ay içinde çeşitli işkollarında imzalanan toplu sözleşmelerle 30 binden fazla işçi, ücret artışı ve sosyal haklar elde etti.

Bunlar arasında, kapsadığı işçi sayısı bakımından en önemlisi Tes - İş Federasyonu'nun Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü ile yaptığı sözleşme dikkati çekiyor. Tes - İş Federasyonu, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünde daha önce grev kararı almıştı.

TES - İŞ'İN SÖZLEŞMELERİ

Tes - İş Federasyonu ile Devlet Su İşleri ve Etibank Genel Müdürlüğü arasmda uzun bir süredir devam eden uyuşmazlık Eylül ayının ortalarında giderildi ve 20 bin işçiyi kapsayan toplu iş sözleşmesi imzalandı. Böylece Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünde daha önce alınmış olan grev kararı da kaldırılmış oldu.

1 Mart 1970 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere iki yıl süreyle imzalanan toplu iş sözleşmesine göre, Devlet Su İşleri işyerlerinde çalışan işçilerin gündeliklerine kademeli olarak 4 ilâ 8 lira arasmda zam yapıldı. İşçilerin çocuk zamları 25 liraya, yemek ücretleri de 5 liraya çıkarıldı.

Tes - İş Federasyonu ile Etibank arasında onbir aydan beri devam eden toplu sözleşme görüşmeleri de geçtiğimiz ay tamamlandı. Sözleşme uyarınca, işçi gündelikleri 450 kuruşla 7 lira arasında artırıldı. Sözleşmeye göre, Etibank işyerlerindeki işçilerin çocuk zamları 25 liraya, yemek ücretleri de 4 liraya çıkarıldı.

TEK GIDA - İŞ'İN ANTALYA SÖZLEŞMESİ

Tek Gıda - İş Sendikası ile Antalya fırınları arasındaki toplu sözleşme görüşmeleri Eylül ayı başın-

da olumlu sonuçlandı.

Sözleşme ile işçi ücretlerine seyyanen 6 lira zam yapıldı; 100 lira doğum yardımı, 250 lira ölüm yardımı, günde iki ekmek ve yılda bir takım elbise, gömlek ve ayakkabı verilmesi kabul edildi.

26 fırını kapsayan bu sözleşmeden 180 fırın işçisi yararlandı.

TÜMTİS'İN SÖZLEŞMESİ

Tümtis Sendikası ile Samsun Belediyesi arasındaki toplu iş sözleşmesi Eylül ayının ilk haftasında imzalandı.

100 işçinin yararlandığı sözleşme ile yeni işe giren şoförlerin gündelikleri 35 lira olarak kabul edildi, yılda 1 lira kıdem zammı, çocuk parası ve yemek ücreti ile diğer sosyal haklar elde edildi.

MADEN FEDERASYONU TEKEL GENEL MÜDÜRLÜĞÜ İLE ANLAŞTI

Türkiye Maden İşçi Sendikaları Federasyonu'nun, Tuzlalarda çalışan 4000 işçi adına Tekel Genel Müdürlüğü ile bir süredir sürdürdüğü toplu sözleşme görüşmeleri sonuçlandı.

5 Mart tarihinden itibaren geçerli olmak üzere, iki yıl süreli yapılan sözleşme ile işçilere, birinci yıl 560 kuruş, ikinci yıl da 400 kuruş olmak üzere 960 kuruş zam, erzak bedellerinde 125 kuruş artış, emekliye ayrılan işçilere her yıl için 22 gün kıdem tazminatı sağlandı.

Federasyon yetkilileri, sözleşmenin başarılı olduğunu 4000 işçinin mağduriyetinin kısmen olsun önlendiğini söylediler.

TEKSİF'İN İKİ SÖZLEŞMESİ

Teksif Sendikası Eylül ayı başlarında Mersin Çukurova Tekstil Sanayii ve Tarsus Çukurova İşletmeleri ile iki sözleşme imzaladı.

2556 işçinin yararlandığı sözleşme ile ücretlerde artış ve yeni sosyal haklar elde edildi.

Sözleşme töreninde bir konuşma yapan Teksif Genel Başkanı Şevket Yılmaz, **«İstihsalin temeli işçinin alınteridir»** dedi ve emeğin değerlendirilmesini istedi.

BASIN - İŞ MTA İLE SÖZLEŞME İMZALADI

Türkiye Gazeteciler ve Basın Sanayii İşçileri Sendikası ile M.T.A Enstitüsü Matbaa işyeri arasındaki toplu sözleşme Eylül ayında imzalandı.

İki yıl süreli sözleşme ile işçilere 10 lira yövmiye zammı, 3 lira kıdem ve teşvik zammı, fazla mesailerde yüzde 60 zam uygulaması, 75 lira eğitim ve 30 lira da aile zammı kabul edildi, ayrıca doğum ve ölüm yardımları da sağlandı.

ÇİMSE - İŞ SENDİKASININ SÖZLEŞMESİ

Türkiye Çimento Seramik ve Toprak Sanayii İşçileri Sendikası (ÇİMSE - İŞ) Eylül ayı içinde Bartın'da kurulu bulunan Arı Kiremit fabrikası ile sözleşme yaptı.

1 Haziran'dan geçerli olmak üzere imzalanan sözleşmeye göre, 157 üye ücret artışı ve yeni sosyal haklar elde etti.

GES - İŞ SENDİKASI İKİ SÖZLEŞME YAPTI

Ges - İş Sendikası bir süre önce İskenderun Belediyesi ile başladığı toplu sözleşme görüşmelerini Eylül ayında sonuçlandırdı.

Yapılan sözleşmeye göre, işçi çocuklarına eğitim ödeneği verilmesi kabul edildi ve ilk okulda okuyan çocuklar için ayda 50 lira, orta okul ve lisede öğrenim gören çocuklar için de 150 lira ödenmesi sağlandı. Yeni sözleşme ile yemek ücreti 5 liraya çıkarıldı, çocuk parası 25 lira olarak kabul edildi, işçilere 150 kuruş tehlike zammı verilmesi kararlaştırıldı, ayrıca kıdem ve ihbar önelleri arttırıldı.

Ges - İş Sendikası Tarsus Elektirik İşletmesi ile de sözleşme görüşmelerini sona erdirdi ve üyelerine yüzde 35 - 40 zam, yıllık izinlerde artış, asgari ücret olarak da ayda 750 lira verilmesini sağladı. Sözleşme çeşitli sosyal haklar da getirdi.

SAĞLIK - İŞ'İN SÖZLEŞMESİ

Türkiye Sağlık İşçileri Sendikası İstanbul'da kurulu bulunan Lape Fransız Hastanesi ile sözleşme yaptı. İki yıl süreli sözleşme ile sağlık işçilerinin asgari ücreti 600 lira olarak tespit edildi, çocuk zammı 15 liraya çıkarıldı, yarım aylık ikramiye de tam ay olarak kabul edildi.

OLEYİS SENDİKASI BÜYÜK ANKARA OTELİ İLE ANLAŞTI

Temmuz ayından beri devam eden toplu sözleşme görüşmelerini sona erdiren Oleyis Sendikası Büyük Ankara Oteli ile iki yıl süreli sözleşme imzaladı.

300 üyenin yararlandığı sözleşme ile, asgari ücretler artırıldı. Bundan başka her işçiye seyyanen 100'er lira zam alındı, yılda da 1,5 aylık ikramiye verilmesi kabul edildi. Sözleşme sosyal haklarda da ileri hükümler getirdi.

DERİ - İŞ SENDİKASI 65 İŞYERİ İLE SÖZLEŞME YAPTI

Türkiye Deri - İş Sendikası, Türkiye Deri Sanayii İşverenleri Sendikası ile 65 işyerini kapsayan toplu sözleşmeyi Eylül ayında imzaladı.

İşkolu esasına göre yapılan sözleşmeye göre, işçilerin günlük ücretlerine 12 lira zam, 31 yevmiye tutan ikramiyelere 11 yevmiye eklenerek 42 yevmiye sağlandı. Ayrıca, yemek parası üç liradan beş liraya çıkarıldı, kıdem tazminatları da 16 yevmiyeden 50 yevmiyeye yükseltildi. Çocuk zammı ve diğer sosyal haklarda da artma oldu.

TEZ BÜRO - İŞ SPOR - TOTO İLE SÖZLEŞME YAPTI

Tez Büro - İş Sendikası, Spor - Toto Teşkilâtı ile işkolu seviyesindeki sözleşmesini Eylül ayının ortalarında imzaladı.

Sözleşme, ücretlere yüzde 28 oranında ücret zammı ve çeşitli sosyal haklar getiriyor.

GENEL - İŞ'İN TARSUS BELEDİYESİ İLE SÖZLEŞMESİ

Tarsus Belediyesi ile Genel - İş Sendikası arasında devam eden toplu sözleşme görüşmeleri sona erdi. İmzalanan sözleşme ile işçilerin ücretleri yüzde 20 oranında artırıldı ve bazı sosyal haklar elde edildi. Sözleşmeden 250 işçi yararlanıyor.

İşverenler için tehlikeli bir yol: toplu işçi çıkarma...

KÂRDAN FEDAKÂRLIK ETMEYİ AKILLARINA BİLE GETİRMEYENLER, İŞÇİNİN EKMEĞİNE GÖZ DİKTİLER

BMC FABRİKASINDA BİR PRES VE ÇALIŞAN BİR İŞÇİ

Ekmeği şantaj konusu oldu

Devalüasyon kararının açıklandığı günlerde bütün bilim adamları, iktisatçılar ve maliyecilerin görüşleri bir noktada birleşiyordu : **«Eğer fiyatların artması önlenmezse, bu kararın sonuçları ekonomimiz için bir felâket olur.»** Fiyatların artması önlenirken, alınması gereken diğer bir tedbirler manzumesi ile de çalışma hayatında yaratılmak istenecek buhranlar engellenmeliydi.

Devalüasyon kararının kârlarını azaltacağını düşünen bir kısım sanayicilerin bugüne kadar çeşitli defalar yaptıkları gibi, kendilerine bir takım imtiyazlar sağlamak amacıyla Hükümeti baskı altında tutmak istemeleri uzak bir ihtimal değildi.

Nitekim de böyle oldu.

Montaj sanayii işverenleri, bir yandan mamullerinin fiyatlarını artırmak isterlerken, öbür yandan da işçi tenkisatına kalkıştılar. Amaç, hükümete şantaj yaparak, bazı imtiyazlar elde etmek ve bu suretle kârlarını korumaktı.

BAHANE

İlk hareket İzmirde Türk ve İngiliz sermayesinin ortaklaşa kurduğu BMC Kamyon ve Traktör Montaj Fabrikasında çalışan 300 işçinin işine son verilmek istenmesiyle başladı. İşverenler bu tutumun nedenlerini açıklarken, akreditiflerin transfer olmayışını, banka kredilerinin kısıtlanmış olmasını öne sürüyorlardı. Yani, akreditifler transfer olsa, rahatça banka kredileri sağlama imkânı bulsalar bu yola yönelmeyeceklerdi. Oysa, akreditiflerde görülen transfer zorluğunun kısa bir süre sonra giderileceği de ilgililerce açıklanacak, buna rağmen, işverenler toplu işçi çıkarma kararında direteceklerdi.

Hükümet ise, bu şantaja boyun eğmeyeceğini söylüyordu. Nitekim, Sanayi Bakanı Selahattin Kılıç, kendisiyle bu konuyu görüşen Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç'a, toplu işçi çıkarma yolunda alınan kararları durduracağını, aslında işverenlerin ileri sürdüğü bu gerekçenin ekonomik kurallara ve uygulamaya uymadığını söylüyordu.

SANAYİ BAKANI SELAHATTİN KILIÇ

«İşverenler haksızdır...»

TÜRK - İŞ'İN TEPKİSİ

Ege Bölgesi Metal - İş Sendikası, üyesi bulunan işçilerin işlerinden atılmak istenmeleri karşısında harekete geçerek ilgilileri uyarmasına rağmen bir sonuç sağlayamadı. Daha sonra durum Türk - İş'e intikal ettirildi. Türk - İş Genel Sekreteri Sanayi Bakanı ile görüşmesinden sonra bir açıklama yaparak işverenlerin tutumunu yerdi ve işçi tenkisatına gidilmesini üzüntü ile karşıladığı bildirdi.

Tunç bu konuda şöyle diyordu :

«İşçiyi işsizliğe mahkûm eden bu tutum, yurdumuzda büyük bir ekonomik ve sosyal bunalım yaratacaktır. Son olarak 300 işçinin işine son verilmek istenmesi, işverenlerin kârdan fedakârlık yapmama görüşünden ileri gelmektedir. Devalüasyonun etkisinden kurtulmanın ilk şartı; işçi tenkisatı değil, ciddi ekonomik tedbirler alarak maliyetin düşü-

rülmesidir. işverenlerin bu kararı, Türkiye'de korkunç bir sefalet tablosu yaratacaktır. Türk İşçi Hareketi olarak, işverenlerin bu görüşlerine karşı olduğumuzu ve bütün gücümüzle karşı koyacağımızı açıkladık. Bu konuda kararlıyız ve işçinin sefalete itilmesinin karşısındayız. Öyle umuyorum ki, işverenler bu haksız kararlarından dönecek ve Türk İşçi Hareketini karşılarında görmek istemeyeceklerdir. Kalkınma savaşının bütün ağırlığını omuzlarında taşıyan işçinin, şimdi de açlığa mahkûm edilmek istenmesi vahim olaylar yaratabilir.»

Türk - İş Genel Sekreteri, işverenlere yaptığı uyarmada, hatalı tutumlarında ısrar etmemelerini ve bu sorumluluktan kaçınmalarını istedi.

Eylül ayı sona ererken, işçilere işlerine son verdiği hakkında tebligatta bulunan işverenin kararında henüz bir değişiklik görülmüyordu. Ancak sendika, bu 300 işçiye 1,5 ay ücretli izin istemiş bulunduğundan, bu sürenin sona ermesini beklemek gerekiyor.

Basında toplu işçi çıkarmalar

İŞÇİ TENKİSATINA GİRİŞEN İŞVERENLER ARASINA İKTİDAR VE ANA MUHALEFET PARTİSİ DE KATILIYOR

İzmir'de BMC fabrikasında başlayan ve diğer montaj sanayiine sıçrama eğilimi gösteren toplu işçi çıkarmalar, bir yandan Hükümeti uğraştırırken, öbür yandan da ana muhalefet partisi CHP'nin sert tepkisiyle karşılanıyordu. Hatta, CHP. Genel Sekreteri Bülent Ecevit İzmir'e yaptığı gezide bu konuya değinerek, toplu işçi çıkarmaları sert bir dille kınıyor ve konu ile yeterince ilgilenmediğini söyleyerek Türk - İş'i de suçluyordu. Yine ayni günlerde,, CHP. Genel Başkanı İnönü, İstanbulda verdiği demeçte, **«işçilerin işlerinden çıkarılıp, atılmalarına karşı»** ilgililerin dikkatini çekiyor, **«bu konuya önem verilmesini»** istiyordu.

Başta Sanayi Bakanı Selahattin Kılıç olmak üzere, Hükümetin diğer üyeleri de toplu işçi çıkarılmasına karşı olduklarını, bunun önüne geçmek için Hükümetin tedbir alacağını belirtiyorlardı.

Hükümetin ve ana muhalefet partisinin bu konuya gösterdikleri ilgi, itina işçiler adına gerçekten memnunluk vericiydi.

Hele bir de sözlerle fiiller birbirini tutsaydı...

BU NE PERHİZ...

Hükümet üyeleri toplu işçi çıkarmalarına karşı tedbir alınacağını söylerlerken, bir kamu kuruluşu niteliğindeki Anadolu Ajansında 22 gazetecinin işlerine son verildiği bildirildi.

Bir Anonim Şirket olan Anadolu Ajansında hisselerin % 51'i Devletin elinde olduğu için İdare Meclisi Hükümet tarafından gösterilen adaylardan kuruluyor ve bu suretle Ajansın yönetimi tamamen Hükümetin kontrolünde bulunuyordu. Basın ve yayın işleri ile görevli Devlet Bakanı eski bir gazeteci olan Turhan Bilgin Anadolu Ajansı'nın yönetimi ile ilgileniyordu.

Anadolu Ajansındaki toplu işçi çıkarma Hükümet için gerçekten bir talihsizlik oldu. **«Hükümet çelişki içinde»** diyenler, bir yandan toplu işçi çıkarmalar aleyhindeki demeçleri hatırlatıyor, öbür yandan da Anadolu Ajansındaki toplu işçi çıkarmayı gösteriyorlardı.

DEVLET BAKANI TURHAN BİLGİN
Gazetecilerin eski meslekdaşı

ANADOLU AJANSI MERKEZİ
Sözde bir kamu kuruluşu...

ŞU MUHALEFETİN İŞLERİ

Yakın bir zamana kadar, işçilerle dost geçinmeye özel bir önem veren CHP. de Hükümetten geri kalmadı. Sahibi bulunduğu Ulus Gazetesinde toplu işçi çıkarmaya yöneldi ve bir kalemde beş gazeteciyi işten çıkardı. Birkaç gün ara ile bu işleme devam edildi ve bir ay içinde dokuz gazeteci işsizliğe terkedildi. Bu miktar Ulus Gazetesinde çalışmakta olan fikir işçilerinin % 40'ına yaklaşmaktaydı.

Anadolu Ajansındaki işçi çıkarmalar Hükümet için ne kadar talihsizlikse, Ulus Gazetesindeki tenkisat da CHP. için ayni ölçüde şanssızlık oldu. Hele CHP. yöneticilerinin işçi çıkarmalar konusunda verdikleri sert demeçleri hatırlayanlar **«iktidara alternatif olma»** iddiasındaki ana muhalefet partisinin umut kırıcı bir tutumda oldu-

ğu noktasında birleştiler. Şu anda bir işyerine sahip olan CHP, iktidara gelir de Hükümet olarak, bütün kamu kuruluşlarının yönetimine sahip olursa, işçilere karşı nasıl bir tutum takınacaktı. Muhalefette iken bile, söyledikleri ile hareketleri birbirini tutmayan bir partinin, iktidara geldiğinde, muhalefetteyken söylediklerin tutacağını ummak mümkün müydü?

PERDE ARKASI

Ulus Gazetesi bir Anonim Şirketin malıdır. Ancak, bu şirkette, hisselerin % 70'ine yakın kısmını CHP elinde tuttuğu için, gazete üzerinde tek ve kesin sözü de parti söylemektedir. Nitekim, CHP'nin Genel Sekreteri Ulus Gazetesinin sahibi sıfatını taşımakta ve işçilerin iş akdinin feshini bildiren mektuplar, Ecevit'in imzası ile gönderilmektedir.

Bu arada, Anadolu Ajansı ve Ulus Gazetesindeki toplu işçi çıkarmaları ile ilgili bir demeç veren Türk - İş Genel Sekreteri Halil Tunç'a Ulus Gazetesinde bir cevap yayınlandı. Alışılmamış bir nezaket üslubu içinde (Haziran 1970 tarihinden itibaren Ulus Gazetesinde yayınlanan Türk - İş'le ilgili haber ve yazıların üslubu CHP'nin politikasına uygun olarak değişmiş, hırçınlaşmıştı) kaleme alınmış olan açıklamada, **«gazetecilerin görevlerinin değiştirildiği, yeni görevleri kabul etmeyen gazetecilerin istifa ettikleri, ancak, daha önceki hizmetleri dikkate alınarak, onlara kıdem tazminatlarına ilaveten bir ihbar tazminatı da verebilmek amacıyla işten çıkarılmışlar gibi hareket edildiği»** belirtiliyor ve Halil Tunç'a bu konuda bilgi verenlerin, O'nu yanılttıkları öne sürülüyordu.

Ne var ki, açıklama, bütün tevil çabalarına rağmen gerçeği itiraf etmekteydi. **«Gazetecilerin görevleri değiştirilmiş ve onlar bunu kabul etmemişlerdir»** sözünün arkasında, **«gazetecilerin iş akdi feshedilmiştir»** gerçeği vardı. Çünkü, Basın İş Kanunu, gazeteci ile işveren arasındaki iş akdinde, gazetecinin görevinin açıkça yazılmasını öngörmektedir. Bu görevin tek taraflı olarak değiştirilmesi, iş akdinin de tek taraflı olarak feshi demektir ve Ulus Gazetesinde yapılan işlem de budur. **«İşten ayrılan gazeteciye, geçmiş hizmetlerini dikkate alarak ihbar tazminatı vermek»** düşüncesi gerçekten çok insancıldır ama, bu işlemlerde ihbar tazminatları ödenirken, bu insancıl düşünceye değil, kanuni zorunluğa uyulmuştur. Nitekim, daha önce Ulus Gazetesinden ayrılan ve bu gazeteye hizmeti, en az son defa işten çıkarılanlar kadar olan diğer gazetecilere ihbar tazminatı vermek, kanuni bir zorunluk olmadığı için Ulus işvereninin aklından bile geçmemiştir. Bu yüzden de, meseleyi bilenler Ulus'un açıklamasına gülüp geçtiler. Muhtemelen açıklamayı yazan da, söylediklerine inanmıyordu.

CHP. GENEL SEKRETERİ VE ULUS GAZETESİ SAHİBİ BÜLENT ECEVİT
İşverenlik ağır basınca işçi dostluğu unutuluverdi...

TEPKİLER

İktidar da, ana muhalefet partisi de yekdiğeriyle bu noktada birleşirken, basında görülen toplu işçi çıkarmalar tepki yaratıyordu.

Başta Türk - İş olmak üzere, Türkiye Gazeteciler Sendikası, Türkiye Gazeteciler ve Basın Sanayii İşçileri Sendikası, Fikir - İş Sendikası bildiriler yayınlayarak, işverenlerin tutumlarını yeriyor ve gazetecilerin toplu olarak işten çıkarılmasının basın özgürlüğü ve işçi haklarına bir tecavüz niteliği taşıdığını belirtiyorlardı.

Türk - İş Genel Sekreteri Halil Tunç'un bu konuda verdiği demeç şöyleydi :

> «Her türlü baskının dışında ve tam bir özgürlük içinde görev yapması gereken basınımız, haber kaynaklarının geniş ölçüde kısıtlanmasından sonra, bu defa da ağır bir ekonomik baskı altına alınmak istenmektedir.
>
> Son günlerde, basın ve basın sanayiimizde başlayan toplu işten çıkarmalar, basın işçilerinin sendikalaşma, toplu sözleşme ve grev haklarını kullanmalarını önleme amacı güden ekonomik baskı niteliğindedir.
>
> Devletin yardımıyla büyük kazançlar sağlayan bir kısım gazete sahipleri, son ekonomik kararlardan sonra, kârlarından fedakârlık etmemek için, gözlerini işçi ücretlerine dikmişler ve gazetelerinin kalitesizleşmesi pahasına toplu işçi çıkarmaya başlamışlardır. İşverenler bu suretle, ayni zamanda, gazetecileri devamlı işten çıkarma tehdidi altında tutarak, sendikal haklarını kullanmalarını önleyebileceklerini zannetmektedirler.
>
> Bu, işçi haklarına olduğu kadar, gazete okuyucusu olan kamuoyuna da en büyük saygısızlığın açık bir örneğini teşkil etmektedir.
>
> Bu anlayış içinde hareket edenler arasında bir devlet kuruluşunun da bulunduğunu görmek ayrı bir üzüntü konusu olmaktadır. Devletimizin resmi ajansı niteliğinde bulunan Anadolu Ajansında, toplu işçi çıkarma hazırlıkları yapılmaktadır. Toplu sözleşme görüşmeleri arefesinde bulunan Anadolu Ajansındaki işçi çıkarma

hazırlıkları, bir yandan işçinin Anayasa teminatı altındaki haklarını kullanmalarını önleme amacı taşırken, öbür yandan da gazetecinin fikir özgürlüğünü yok edecek siyasal bir baskı niteliğine bürünmüştür.

İşçilerin Anayasal haklarını kullanabilmeleri için en rahat ortamı hazırlamak görevi taşıyan Devletimizin, kendi kuruluşunda bu çeşit bir baskı teşebbüsüne girişilmesine izin vermeyeceği inancını halâ muhafaza etmek istiyoruz.

Son günlerde görülen toplu işçi çıkarma hareketlerinden birinin öncülüğünü de maalesef, Ana Muhalefet Partimiz yapmış ve yayın organı olan Ulus Gazetesinde bir kısım gazetecileri işten çıkarmıştır.

İşçinin işyerinin yönetimine katılması, her türlü baskı dışında tutulması ve basın mensuplarının geniş bir fikir özgürlüğüne sahip olması gerektiği tezini savunan CHP. Genel Sekreteri Sayın Ecevit'in, sahibi bulunduğu gazetede, bütün bu inançların inkârı niteliği taşıyan bir tutumu kabullenmesi, gelecek için de umut kırıcı olmaktadır.»

Tunç, basına ve işçiye karşı girişilen bu hareketlerin tehlikeli bir çığırın başlangıcı olduğuna da dikkati çekiyor, yıllardan beri denenen bu usulün daima işverenlere zarar getirdiğini hatırlatıyordu.

İŞÇİ KURULUŞLARININ BİLDİRİLERİ

Üç basın kuruluşu; Türkiye Gazeteciler Sendikası Ankara Şubesi, Basın - İş Sendikası Genel Başkanlığı ile Fikir - İş Sendikası, yayınladıkları bildirilerle fikir işçilerinin işlerine son verilmesini kınadılar.

Türkiye Gazeteciler Sendikası Ankara Şubesi Başkanı Yılmaz Gümüşbaş, işverenlerin kâğıt fiyatlarına yapılan zamdan sonra fikir işçisi sayısında azaltma yoluna gittiklerini öne sürerek şöyle diyordu :

«İşçisinin emek ve fikri çalışmasıyla bugünkü hale gelen Türk basınını Anayasamızın kendisine yüklediği görevlerini yerine getirmekten ziyade, işverenlerine tatlı kârlar sağlayarak birer ticarethane haline getirecek zihniyet ve davranışlara her zaman karşıyız. Kârını korumak amacıyla işçi çıkarmayı tek kurtuluş yolu olarak gören işverenlerin bu davranışlarını protesto eder, kendilerini işçi çıkarmaktan vazgeçip daha tutarlı tedbirlerin peşinde koşmaya çağırırız.»

Türkiye Gazeteciler ve Basın korumak, onları daha iyi imkânlara kavuşturmak hedefine ulaşmaktan alıkoyamayacaktır. Her türlü emrivakileri şiddetle reddedecek güce sahi biz. Çalışanların menfaatlerini korumak için bütün imkânlarımızla sonuna kadar direneceğiz.»

TÜRK - İŞ'TE YAPILAN TOPLANTI

26 Eylül günü Türk - İş'te bu konu ile ilgili olarak bir toplantı yapıldı. Halil Tunç'un başkanlığındaki bu toplantıya, basın sendikaları temsilcileri katıldılar.

Toplantıdan sonra bir açıkla-

ULUS GAZETESİNİN SAHİPLİK KUPÖRÜNDE ECEVİT'İN ADI

İşten çıkarma mektuplarında da

Sanayii İşçileri Sendikası (Basın - İş) Genel Sekreteri Nurettin Yerdelen ise işçi tenkisatının dikkat ve endişe ile izlendiğini belirterek şu uyarmayı yaptı :

«Anayasa'nın öngördüğü kanunların açık hükümlerine karşı bir tutumda bulunan işverenler, sinsice bir davranışla, çeşitli illerde ve özellikle Ankara ve İstanbul'da basın işkolunda toplu işçi çıkarma hareketine girişmiş bulunmaktadırlar. Türkiye Basın - İş Sendikası, üyelerinin ve aynı işkolunda kurulu sendikaların üyelerine karşı girişilen bu tenkisatın tehlikeli bir ortam yaratacağı inancındadır.»

Anadolu Ajansında çalışan fikir işçilerinin üyesi bulunduğu Fikir - İş Sendikasının Genel Başkanı Ahmet Karaca yayınladığı bildiride işçi çıkarma yolundaki çabaları kınayarak şöyle diyordu :

«İşçilerin en tabii haklarını dahi vermek hususunda direnen ve işçiyi bir tehdit havası altında bulunduran zihniyetin çok tehlikeli olduğunu belirtmek isteriz. Hiçbir kuvvet bizi çalışanların menfaatlerini

ma yapan Türk - İş Genel Sekreteri, gazetecilerin ekonomik baskı altında tutularak, basın özgürlüğünü kısıtlamak amacıyla girişilen toplu çıkarma hareketinin Anadolu Ajansında da görülmesini eleştirerek şöyle diyordu :

«Basın özgürlüğünün temel şartlarından biri de, gazetecinin her türlü baskının dışında kalmasıdır. Oysa, şimdi gazeteci arkadaşlarımız her an işten çıkarılma endişesi altında tutulmak istenmektedirler. Amaç, gazetecilerin fikir özgürlüklerinden fedakârlık etmelerinin sağlanmasıdır. Bu suretle yasalarla kısıtlanamayan fikir ve dolayısiyle basın özgürlüğü bu yolla kısıtlanmış olacaktır. Bunu hoşgörü ile karşılamak imkânsızdır.»

Tunç, bu işleme göz yumulmayacağını ve haksızlıktan vazgeçilinceye kadar mücadele edileceğini de belirtiyor bu konudaki temasların eksilmeyeceğini söylüyordu.

GÖRÜŞMELER

Türk - İş'teki görüşmelerden iki gün sonra, Anadolu Ajansında bir toplantı yapıldı. Türk - İş Genel

ANADOLU AJANSINDA İKİ YIL ÖNCE YAPILAN GREV SIRASINDA ASILAN DÖVİZ

Toplu sözleşmenin yenilenmesine az kaldı...

Sekreteri Halil Tunç başkanlığındaki, TGS Ankara Şube Başkanı Yılmaz Gümüşbaş, Türkiye Basın - İş Sendikası Genel Sekreteri Nurettin Yerdelen, Fikir - İş Genel Başkanı Ahmet Karaca ile basın mensuplarından kurulu bir heyet, Anadolu Ajansı Genel Müdürü Atilla Onuk ile iki saate yakın bir görüşme yaptılar.

Türk - İş Genel Sekreteri Halil Tunç, konunun ciddi ve endişe verici bir seyir izlediğini söylüyor, işçi tenkisatının toplu iş sözleşmesine de aykırı bir davranış olduğunu hatırlatıyordu. Ancak Genel Müdür Onuk'un, bu işlemi durdurmanın yetkisi dışında bulunduğunu söylemesi üzerine özel hakeme gidilmesi kararlaştırıldı ve bir tutanak düzenlendi.

Düzenlenen tutanağa göre, anlaşmazlık toplu sözleşmede özel hakem olarak kabul edilen Çalışma Bakanı Seyfi Öztürk ile Türk - İş Genel Sekreteri Halil Tunç tarafından incelenerek karara bağlanacak.

Eylül ayı sona ererken konu hâla bir çözüme bağlanmamıştı.

İNÖNÜ'YE ÇEKİLEN TELGRAF

Eylül ayının son haftası ise, Ulus Gazetesi işvereninin tutumuna karşı, kanuni teşebbüslere geçilmeden yapılan iyi niyetli uzlaşma görüşmelerine tanık olunuyor ve bu arada, İstanbulda bulunan CHP Genel Başkanı İnönü'ye şu telgraf çekiliyordu :

«Pazar günü İstanbulda verdiğiniz demeçte, «işçilerin işlerinden çıkarılıp atılmalarına karşı ilgililerin» dikkatini çekmiş olmanızı memnunlukla karşılıyoruz.

Genel Başkanı bulunduğunuz CHP'nin yayın organı Ulus Gazetesinde çalışmakta olan fikir işçilerinin yüzde 20'si bu ay içinde toplu olarak «işten çıkarılıp atılmışlardır».

Demecinizden, bu işlemin bilgi ve izniniz dışında yapıldığı anlamını çıkarmış bulunuyoruz.

Fikir işçilerinin işten çıkarılmaları konusunda da CHP ve Ulus ilgililerinin özellikle dikkatini çekeceğinizi ümid etmek istiyoruz.

Saygılarımızla,»

Telgraf şu imzaları taşımaktaydı :

Türkiye Gazeteciler Sendikası Ankara Şubesi Başkanı Yılmaz Gümüşbaş, Türkiye Gazeteciler ve Basın Sanayii İşçileri Sendikası Genel Sekreteri Nurettin Yerdelen, Fikir - İş Sendikası Genel Başkanı Ahmet Karaca.

Toplantılar

Yapı-İş Sendikası genel kurulu toplandı

«YAPI İŞÇİLERİNİN KADERİ ARTIK DEĞİŞECEK...»

Yapı - İş Sendikası beşinci Genel Kurulu 21 ve 22 Eylül günleri Türk - İş salonunda toplandı.

Türk - İş Teşkilâtlandırma Sekreteri Ethem Ezgü'nün başkanlığında yapılan kongre, zaman zaman elektrikli bir hava içinde geçti.

SÜREYYA DENİZLİ'NİN KONUŞMASI

İstanbul ve Kocaeli olaylarına değinerek konuşmasına başlayan Süreyya Denizli bazı kişilerin sendika bünyesinde de ayni yoldan harekete geçmek istediklerini, ancak bunun, zamanında önlendiğini belirtti ve aşırı akımlarla mücadele edilmesi gerektiğini söyleyerek şöyle dedi :

«Türk işçileri olarak bütün aşırı akımları reddetmiş bulunmaktayız. Türk sendikacıları olarak ne komünist bir totaliterliğe, ne de faşist bir diktaya «evet» diyeceğiz. Bu inancımız demokratik rejimi içtenlikle benimsemiş olduğumuzdandır. Rejimi aşırı akımların etkisinden kurtarmak için alınmasını istediğimiz tedbirler hürriyeti yok edecek kanunlar değildir. Millet olarak ekonomik ve kültürel alanda yükselmemiz için, temel reformların yapılması ve sosyal adaletin temin edilmesi gereklidir.»

Yapı - İş Genel Başkanı Denizli, son devalüasyon kararı üzerinde de durdu, içşi ücretlerinin yeniden düzenlenmesi gerektiğini söyledi daha sonra reformlar hakkındaki görüşünü de şöyle açıkladı :

«Şehirlerde mevcut işsizli-

ği hergün biraz daha artıran köyden kentte göçün önlenmesi için, köylüyü köyünde çalıştırma imkânı hazırlayacak olan toprak ve tarım reformunun süratle yapılması lazımdır. Dış ticaretin milli menfaatlerimize uygun bir şekilde düzenlenebilmesi, lüzumlu malların devlet tarafından bizzat ithal edilmesi ve döviz kaçakçılığının kesinlikle önlenmesi, yatırımlarda özel sektörü milli menfaatlerin gereği olan her çeşit yatırıma sevkedecek tedbirler alınması gereklidir.»

Denizli, milli gelir dağılımındaki adaletsizliğin giderilmesini de istedi, daha sonra yapı işçilerinin sorunlarına değinerek konuşmasını şöyle bitirdi:

«Bugün uygulanan çalışma mevzuatımız fabrikasyon işleri ve bu işlerdeki çalışma koşulları dikkate alınarak hazırlanmıştır. Bu nedenledir ki, yapı işkolunun özelliğinden doğan olaylarda iş şartlarımızı düzenlemek güçtür. Yapı işkolunda çalışan sigortalı ve sigortasız 400 bin işçinin çalışma hayatını medeni koşullara göre düzenlemelidir. Bugün en az 200 bin yapı işçisine, fazla mesai, bayram ve pazar yövmiyesi ödenmemekte, mevcut mevzuat ve şartlar bunu teminden uzak kalmaktadır. Bugün yüz bin yapı işçisi götürü prim sistemi ile Sosyal Sigortalar Kurumuna prim ödemekte, adlarına tescil yapılmadığı için bu yüzbinler, sosyal güvenlikten yoksun bulunmaktadır.»

Genel Kurulun ikinci gününde, dört eski yöneticinin ihracı konusu görüşüldü ve Sendika Onur Kurulu tarafından kesin olarak ihraç edilen Suat Şükrü Kundakçı, Mevlüt Bayraktar, Avni Tok ve Fahrettin Tunçkaya hakkındaki işlem onaylandı.

TÜRKEŞ KONUŞUYOR

Daha sonra, Milli Hareket Partisi Genel Başkanı Alpaslan Türkeş bir konuşma yaptı ve yapı işçilerinin sorunları üzerinde durduktan sonra şöyle dedi:

«Türkiye, içte devletin ilgisizliği, adaletsizliği, bilgisizlik, kökü dışarda emellere hizmet yüzünden ilerleyememiştir. Türkiyemizin, ilimde, teknikte, refahta, hakta ve adalette şerefli bir yere çıkabilmesi için yurtsever insanların birlikte elele vererek çalışması gerekir.»

Türkeş'ten sonra söz alan delegeler, dilek ve temennilerde bulundular, çalışma raporunu eleştirdiler. Geç vakit seçimlere geçildi.

SEÇİMLER

Seçimler sonucunda, Yapı - İş Sendikası Genel Başkanlığına Türk-İş Teşkilatlandırma Sekreteri Ethem Ezgü, İkinci Başkanlığa Süreyya Denizli, Genel Sekreterliğe Yüksel Tekay, Mali Sekreterliğe Remzi Çalişer, Eğitim Sekreterliğine Abdülkadir Ersöz ve Teşkilatlandırma Sekreterliğine de Mehmet Öcü seçildiler.

YAPI - İŞ KONGRESİNDE DELEGELER VE BAŞKANLIK DİVANI

Yapı işçileri için yeni bir dönem açılıyor

EZGÜ'NÜN DEMECİ

Türkiye Yapı - İş Sendikası Genel Başkanlığına seçilen Ethem Ezgü bir demeç vererek **«artık yapı işçilerinin kaderi değişmelidir»** dedi.

Genel Başkan Ethem Ezgü'nün demeci şöyle:

«Türkiye Yapı - İş Sendikası yıllardan beri şanssızlığı üzerinden atamamış, karanlık günler geçirmiş bir kuruluşumuzdur, Bir yanda, sendikaları sarsıntı geçirir, çeşitli olaylara sahne olurken, öbür yanda da onbinlerce yapı işçisi, en ağır şartlarda çalışmak zorunda kalmakta, ezilmekte, hak arama imkânlarından yoksun bırakılmaktadır.

Bu durumu yapı işçisinin

kaderi sayıp, boyun eğmek, yapı işçilerine karşı yapılacak haksızlıkların en büyüğüdür.

Yapı işçilerinin kaderi artık değişecektir.

Türkiye Yapı İş Sendikası, yapı işçilerine yakışır bir kuruluş olarak, Türk İşçi Hareketi içinde lâyık olduğu yeri alacak yapı işçilerini ileri bir hayat seviyesine ulaştırmak için gerekirse mücadelelerin en büyüğünü verecektir.»

Metal - İş Federasyonu Türkiye tipi sendika hâline gelecek

Türkiye Metal - İş Federasyonu Yönetim Kurulu 16-17 Eylül tarihleri arasında yaptığı toplantıda, Türk - İş teşkilâtlanma plânına uygun olarak milli tip sendikaya dönme kararı aldı.

Yönetim Kurulu bu konuda yayınladığı bildiride şöyle diyordu :

«Türkiye Metal - İş Federas yonu Yönetim Kurulu bu toplantısında Türk - İş Teşkilâtlanma plânına uygun olarak merkezi sendikaya geçişi kesin olarak kararlaştırmış ve «Türkiye Tek Metal - İş» sendikasının kuruluşu ile ilgili bütün hazırlıklarını ikmal etmiştir. Sendikanın kuruluşu ile ilgili olarak Ankara Valiliğine bugünlerde gerekli müracaat yapılacaktır.»

Federasyon yetkilileri Yönetim Kurulunun bu kararının ışığında hummalı bir çalışma içine girdiler ve tüzüğü tamamladılar. 19 Eylül günü de **«Türkiye Tek Metal - İş Sendikası»**nın tüzüğünü Ankara Valiliğine verdiler.

YÜRÜTME KURULU

Türkiye Tek Metal - İş Sendikası ilk kurucu heyeti toplantısında genel yürütme kurulu tespit edildi. Buna göre, Genel Başkanlığa Kaya Özdemir, Genel Başkan Vekilliklerine Mustafa Patırna, ve Fikri Yıldız, Genel Sekreterliğe Fehmi Işıklar, Genel Mali Sekreterliğe Fevzi Korkmaz, Genel Teşkilâtlanma Sekreterliğine Avni Çarsancaklı, Eğitim Sekreterliğine de Muammer Gür getirildi.

Eğitim Şûrası toplantısı ve teknik öğretim sorunumuz

«EĞİTİM KONUSUNDA ARTIK KAYBEDİLECEK ZAMAN KALMAMIŞTIR. TÜRKİYE'NİN KADERİ EĞİTİME BAĞLIDIR...»

TEKNİK ÖĞRENİM

Eğitim probleminin çözüm yolu...

Yıllardanberi toplantıya çağrılmaması şikâyet ve tenkidlere yol açan Eğitim Şurası Eylül'ün sonunda Ankarada çalışmalarına başladı.

Şuranın toplanacağı 28 Eylül'den bir gün önce bir demeç veren Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç, toplantının Türk eğitim politikasına yeni bir hareket ve görüş getirmesi dileğinde bulundu, mesleki ve teknik öğretimin önemini belirtti.

TUNÇ'UN DEMECİ

Tunç, orta öğrenimde, teknik öğretime ağırlık verecek, fırsat eşitliği sağlayarak, yurt çocuklarını bir yandan üniversite öğrenimine, öbür yandan da mesleğe ve hayata hazırlama amacını taşıyacak reformların Türk-İş tarafından benimsendiğini ve destekleneceğini açıkladı.

Şura'ya sunulacak tekliflerin Türk-İş tarafından incelendiğini ve genel olarak olumlu bulunduğunu belirten Türk-İş Genel Sekreteri, bu esaslar benimsenip gerçekleştirildiği takdirde eğitim sistemimizde önemli bir adım atılmış olacağını söyledi ve **«Kalkınmak isteyen bir ülkenin eğitim politikası ancak bu anlayışın ışığında tespit edilebilir»** dedi.

Türk-İş Genel Sekreteri, lise öğreniminin yıllardan beri yüksek öğrenim için bir basamak sayıldığı ve sadece yüksek öğrenim diplo-

EĞİTİM YILININ AMBLEMİ

1970, Eğitimde hamle yılı

masının sağladığı refah seviyesine ulaşmak için lise öğrenimine ağırlık verildiğini hatırlattı, bu yüzden de kalkınmanın gerektirdiği teknik öğrenimin gerçekleşemediğini söyledi Mesleki ve teknik öğretim kurullarından mezun olan kaabiliyetli ve başarılı gençlerin yüksek öğrenime devam imkânına sahip olmadıklarını, bu yüzden bu gençlerin ilerleme ve yükselme yollarının genel olarak kapalı tutulduğunu belirten Tunç, Şura dökümanını hazırlayanların da bu durumu ortaya koymuş olmalarının soruna çözüm yolu bulunacağı yolunda umut verdiğini ilave etti.

Türk-İş Genel Sekreteri, üniversiteye girmek isteyen mesleki ve teknik okul mezunu öğrencilerin lise fark sınavı vermek zorunda bırakıldıklarını, bu öğrencilere karşı yapılan büyük bir haksızlık niteliğinde olduğunu ve bu durumun mesleki öğrenimi baltaladığını söyledi **«Mesleki ve teknik okullarda, liselerde bulunmayan birçok ağır derslerin okutulmakta olduğu göz önünde tutulmalıdır»** dedi.

Tunç, mesleki ve teknik okullardan mezun olan gençlere, toplumda, unvan, ücret ve yetki gibi, haklı gerekçelere dayanan çıkarlar sağlanmadığı sürece teknik öğretimin itibarlı hale gelemeyeceğini ve bu durumda da kalkınmayı sağlayacak elemanların yetişmeyeceğini dolayısiyle da gerçek bir kalkınmadan söz edilemeyeceğini söyledi.

Türk-İş Genel Sekreteri daha sonra şöyle dedi :

«Bugün kalkınmış ülkelerde dahi eğitimin, çağımızın başdöndürücü gelişmesi içinde gerekli teknik bilgiyi yeterince verememesi, öğrencileri tatmin edememesi bunalımlara yol açmaktadır. Batı, bu rahatsızlık içinde kıvranırken, daha da yetersiz bir eğitim sistemine sahip yurdumuzun bunalımlara sürükleneceği muhakkaktır. Türkiye'nin eğitim konusunda kaybedecek zamanı kalmamıştır. Yıllardan beri söylediğimiz gibi, Türkiye'nin kaderi eğitime bağlıdır. Eğitimde bir ihtilal yapma zamanı çoktan gelmiş bulunmaktadır. 8 inci Eğitim Şurasını bu yolda büyük görevler beklemektedir.»

ÖĞRETMEN KURULUŞLARI BOYKOT EDİYOR

8'inci Eğitim Şurasının bir özelliği de bazı öğretmen kuruluşları tarafından boykot edilmesiydi. **«Şura çalışmalarında daha önce görüşlerinin alınmadığı, şuranın tek taraflı bir eğitim politikasını tartışacağı ve bu yüzden de alınacak kararlara angaje olmak istemedikleri»** noktasında düğümlenen boykot nedeni üzerinde tarafsız basın tartışmaya girişti. Sonuç pek de bu kuruluşların lehine sayılmazdı.

Eğitim konusunda bugüne kadar yanlış bir politika tutulduğu tartışmasız kabul edilen bir gerçek. Bu yanlışlığın farkına nihayet varılmış bulunuluyor ve konuyla ilgilenen herkes bir an önce Türkiye'nin gerçeklerine uygun bir eğitim politikasına dönülmesini istiyor. Elbette, bunu istemek gerçekleştirmek demek değil. Nihayet herkesin, her kuruluşun kendine özgü bir anlayışı vardır ve bu anlayışın **«en gerçekçi, en geçerli»** olduğu öne sürülecektir. Ama, **«benim görüşüm uygulanmıyor»** diyerek, küsüp kenara çekilmek, görüşü açıklamamak, tartışmasını yapmamak herhalde geçerli bir yol sayılmayacaktır.

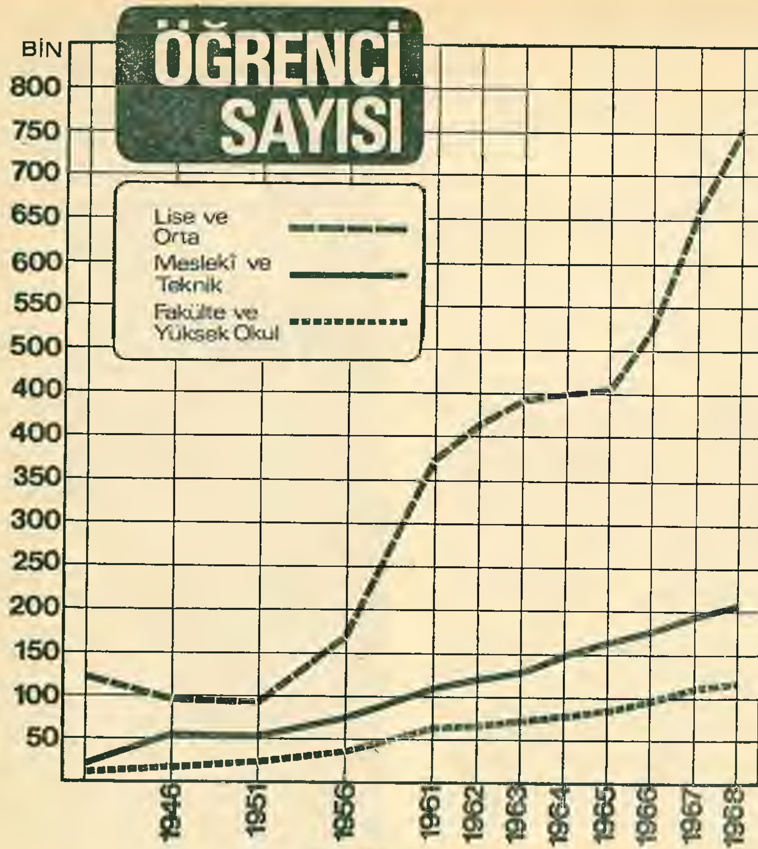
AVRUPADA BİR ÖĞRENCİ GÖSTERİSİ

Gençliğin bunalımı

YURDUMUZDA ADIM BAŞINDA KARŞILAŞILAN MANZARALARDAN BİRİ...

Eğitim çağındaki çocuklardan çok büyük kısmının kaderi...

YILLARA GÖRE ÖĞRENCİ SAYISINDA ARTIŞ

Teknik öğretimin durumu ümit vermiyor

Örneğin Türk-İş, eğitim konusundaki görüşlerini yıllardanberi açıklıyor ve geçen süre içinde bu görüşlerin geçerliği anlaşılmış bulunuyor. Nitekim, 8'inci Eğitim Şurası mesleki ve teknik öğretime ağırlık verilmesi görüşünü savunan dökümanları görüşmeye başladı.

TÜRK-İŞ'E GÖRE

Türk-İş yıllardır, mesleki ve teknik öğretime ağırlık verilmesi tezini savunuyor. Nitekim, Türk-İş Dergisi Temmuz 1968 tarihinde şöyle demekteydi :

«Liseler her yıl Üniversitelerin kapasitesinin 3, 4-5 misli öğrenci mezun etmektedir. Lise mezunlarının dörtte üçüne yakın kısmı, liseden sonra öğrenim yapmak imkânı bulamamaktadır. Eğitim plânlamasının işgücü plânlamasına dayanması gereği kabul edilmiş olmakla beraber, çeşitli nedenlerle teknik öğretim yerine, gençler, lise öğrenimine yöneltilmektedir. Buna bir yandan toplumun psikolojik yapısı sebeb olmakta, asırların getirdiği bir anlayışla, lise öğrenimi ve bunun devamı olarak sayılacak devlet memuriyeti teknik öğretimle sağlanacak imkânlardan daha muteber sayılmaktadır. Teknik öğretimde, eğitim imkânlarının kısıtlı olması ve nihayet her ailenin çocuğunu üniversite mezunu olarak görmek istemesi gençlerin teknik öğretim yerine lise öğrenimine yönelmelerine sebep olmaktadır. Oysa, lise mezunu her dört çocuktan üçünün önü üniversiteye kapalı bulunmaktadır.

BÜYÜK BİR İŞGÜCÜ KAYBI

Kaldı ki, Üniversiteye girmiş, ya da üniversiteyi bitirmiş olmak da ne öğrenciye ne de yurda büyük ölçüde bir kazanç sağlamamaktadır. Yeterli bir işgücü plânlamasının yapılmamış olması, ya da ciddi bir uygulamanın olmaması, üniversite mezunları arasında da büyük bir işgücü kaybına yol açmaktadır. Her yıl üniversitelere giriş sınavlarından sonra, açıkta kalan lise öğrencilerinin tepkisi yüzünden, üniversitelerin kapasitesi zorlanmakta, hiçbir plân ve programa dayandırılmadan bazı fakültelerin öğrenci sayısının arttırılması yoluna gidilmektedir. Bu fakültelerden mezun olan öğrenciler ise iş bulabilmek için bakanlıkların kapılarını aşındırmaktadırlar.

TEKNİK ÖĞRENİM YAPAN ÖĞRENCİLER

Az gelişmiş ülkeler için tek kurtuluş yolu...

Ankara Üniversitesi Senatosu'nun kurduğu Üniversite sorunlarını inceleme komisyonu tarafından hazırlanan bir raporda bu konuya da değinilmekte ve şöyle denilmektedir :

«Türkiye'de üniversite mezunlarından ekonomik sosyal ve kültürel kalkınma bakımından büyük bir insan gücü ile karşılaşılmaktadır. Çünkü üniversite mezunlarının küçümsen miyecek bir kısmı eğitimini gördükleri faaliyet kurulları ile ilgili alanlarda çalışmamakta, ayrıca hizmet içi eğitimin yetersizliği sebebiyle mevcut elemanlardan daha iyi bir şekilde yararlanabilme imkânları da sağlanamamaktadır. İnsan gücünün bu şekilde kötü kullanılmasına ilave olarak, bazı üniversite mezunlarını işe yerleştirme güçlükleri ile de karşılalışmakta, böylece bir yandan insan üzerinde yapılan yatırımlardan yararlanamazken, diğer yandan topluma küskün insanların sayısı da artmaktadır.»

EĞİTİM ÇAĞINDA ÇOCUKLAR

Öğrenim onların da hakkı...

ÇIKAR BİR YOL

Sorunun halli gene dönüp dolaşıp teknik öğrenim konusuna dayanmaktadır. Problemin halli için bir yol olarak, şu anda Üniversitede uygulanan ama yukarda belirtilen nedenlerle faydadan çok zarar sağlayan sistemin, Üniversite yerine orta öğretimde uygulanması düşünülebilir. Yani, orta öğretim çağındaki çocukların lise yerine teknik öğretime kaydırılması için çareler aranmalıdır. Ancak bu çareler, **«zor kullanmak»** yerine teknik öğretime gidecek çocuklara öğrenime devam imkânlarının sağlanması, okul sonrası imkânlarının hazırlanması ve topluma bu işin önemini kabul ettirmek olmalıdır. Aslında bu uygulamanın siyasi iktidarlar tarafından kolay kolay benimsenemiyeceğini kabul etmek de gerekir. Bundan altı yıl kadar önce bu sistemin ilk adımları atılmış, fakat bu uygulamaya giden Milli Eğitim Bakanı, görüşünü kendi partisine dahi kabul ettirememiş, mesele politik istismar konusu olmuştu. Meselenin Türkiye için taşıdığı önem göz önüne alınarak, konu, iktidar ve muhalefet partileri tarafından benimsenir ve istismar edilmezse, hal yolunda büyük bir adım atılmış olacaktır. Çünkü, bu konunun halli ile, eğitim davamızın olduğu gibi, kalkınmada gerekli işgücü plânlaması da gerçekçi bir uygulamaya girebilecektir. Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç'un Türk-İş Sendikacılık Kolejinin diploma töreninde yaptığı, eğitim sorunumuzla ilgili konuşmada belirtilen, **«iktidarın ve muhalefetin, eğitim konusunda, bazı ana noktalarda, asgari müştereklerde birleşmeleri, bu konularda çekişmelere girmemeleri»** teklifinin önemi, konu bu açıdan ele alındığında daha iyi anlaşılacaktır.

«TERSİNE BİR EĞİTİM ANLAYIŞI...»

Bu konuda da Ankara Üniversitesi Senatosunun raporu şunları söylemektedir :

«Üniversitelerimizin, orta öğretimin ikinci döneminde gelen öğrencilere ilişkin olarak karşılaştığı güçlükler, hem sayı yönünden, hem de bu öğrencilerin yetenekleri yönünden ele alınmak gerekir. Sayıca baskı, demografik nedenlerle birlikte, liselerin mezunlarını hayata değil fakat üniversiteye hazırlayan tek orta öğretim kurumu sayılması ve uygulamada

bu anlayışın benimsenmiş olması sonucudur. Lise dengi meslek okulları mezunları, sayıları ve kontenjanları pek sınırlı olan yüksek meslek okullarına gidebilmektedirler; bu da lise dengi meslek okullarına «önleri kapalı» bir nitelik vermekte, yüksek öğretime gitmek isteyen meslek okulu mezunlarını lise rejimine geçmeye zorlamaktadır. Bu yüzden, memleketimizde liselere rağbet artmaktadır; memleketin, kalkınma hedefleri uyarınca, teknik alanların her kademesinde uzmanlara ihtiyaç varken, liselerin sayısı çoğaltılmakta orta öğretim seviyesindeki meslek okullarına devam eden öğrenci yüzdesi milli kalkınmamızın hedeflerine aykırı olarak, liselere göre daima çok düşük kalmaktadır.

Milli eğitim plânlamasının, milli kalkınmamızın uzun süreli amaçlarına uygun olarak düzenlenmesi ve uygulanması gerekmektedir. Kalkınma çabası içinde bulunan memleketimizin en önemli eğitim sorunu, özellikle teknik alanların her basamağına yeterli sayı ve nitelikte uzman elemanlar yetiştirmektir. Bu da, kalkınma hedefleri uyarınca gerekli işgücü plânlamasının yapılmasını ve eğitim plânlamasının buna uygun olarak düzenlenmesini ve uygulanmasını zorunlu kılmaktadır. Bugün tersine bir eğitim anlayışı ve uygulanmasına gidilmektedir. Örneğin, İmam Hatip Okullarının sayısı ve bunların öğrenci mevcutları, öğretmen okulları ve Teknik okullar sayısı ve öğrenci mevcudu ile karşılaştırıldığında, bu durum açıkça ortaya çıkmaktadır. İşgücü plânlamasına dayanarak eğitim plânlaması da, eğitim sisteminin her derecesindeki ve her tipteki kurumların yeniden değerlendirilmesini, düzeltilmesini, geliştirilmesini, gerekirse yeni kurumlar açılmasını zorunlu kılacaktır.

Böyle bir eğitim plânlaması yapılırsa ve gereği gibi uygulanırsa bugün orta öğretim me-

AZ GELİŞMİŞ ÜLKELERDE
Çocukların

Çeşitli öğrenim kademelerinde yıllara göre öğrenci sayısı

Öğretim yılı	İlkokul öğrencileri —BİN—	Ortaokul öğrencileri —BİN—	Lise öğrencileri —BİN—	Meski ve Teknik okul öğrencileri —BİN—	Fakülte ve ve Y. okul öğrencileri —BİN—
1940—41	956	95	25	20	13
1941—41	940	95	28	25	15
1942—43	940	84	28	30	16
1943—44	996	75	29	37	18
1944—45	1 247	70	28	45	20
1945—46	1 358	66	26	54	19
1946—47	1 414	61	24	63	22
1947—48	1 448	59	23	60	25
1948—49	1 468	61	22	55	25
1949—50	1 591	65	21	56	25
1950—51	1 617	68	22	53	25
1951—52	1 643	75	23	52	24
1952—53	1 692	82	29	51	24
1953—54	1 762	92	31	58	23
1954—55	1 867	112	35	65	28
1955—56	1 984	133	33	73	37
1956—57	2 140	162	37	80	40
1957—58	2 260	194	44	86	42
1958—59	2 403	223	51	91	46
1959—60	2 515	255	62	98	54
1960—61	2 867	291	76	108	65
1961—62	3 147	318	89	116	65
1962—63	3 371	338	101	126	71
1963—64	3 562	344	102	149	77
1964—65	3 769	354	98	162	84
1965—66	3 972	412	111	173	97
1966—67	4 274	515	140	194	112
1967—68	4 509	590	160	205	126

zunlarının üniversite üzerindeki çeşitli baskılarının da, belirli bir süre içinde, büyük ölçüde azalacağı, belki de ortadan kalkabileceği umulabilir.»

İki yıl önce yayınlanan bu yazıda önerilen teknik ve mesleki öğretime ağırlık verilmesi teklifi nihayet yetkililer tarafından da benimsenmeye başlandı.

EĞİTİM SİSTEMİMİZ VE GERÇEKLER

Eğitimin Türkiye için hayati bir sorun olduğu noktasında herkes görüş birliği hâlinde bulunuyor. Ne var ki, bu konuda görüş birliği halinde bulunmak sorunları çözmek için yeterli değil.

Birleşmiş Milletler 1970'i **«Eğitim yılı»** olarak kabul etmişti. Eğitim yılında, eğitime büsbütün önem verilecek ve bu yıl, özellikle az gelişmiş ülkeler için bir hamle yılı olacaktı. Yıl sona ermek üzeredir, ama malesef yurdumuzda bu konuda hiçbir gelişme kaydedilmemiştir. 8'inci Eğitim Şurası çalışmaları uygulama alanına konulacak olursa, bu yıl sağlanamayan gelişmeyi önümüzdeki yıllarda sağlamamız mümkün olacaktır ve bu dahi yurdumuz için bir kârdır.

Eğitimle ilgili rakamlar, eğitim sistemimizin durumunu açıkça ortaya koymaktadır.

İlköğretim çağındaki çocuklar arasında büyük bir kısım öğreni-

AZ GELİŞMİŞ BÖLGELER
şanssızlığı...

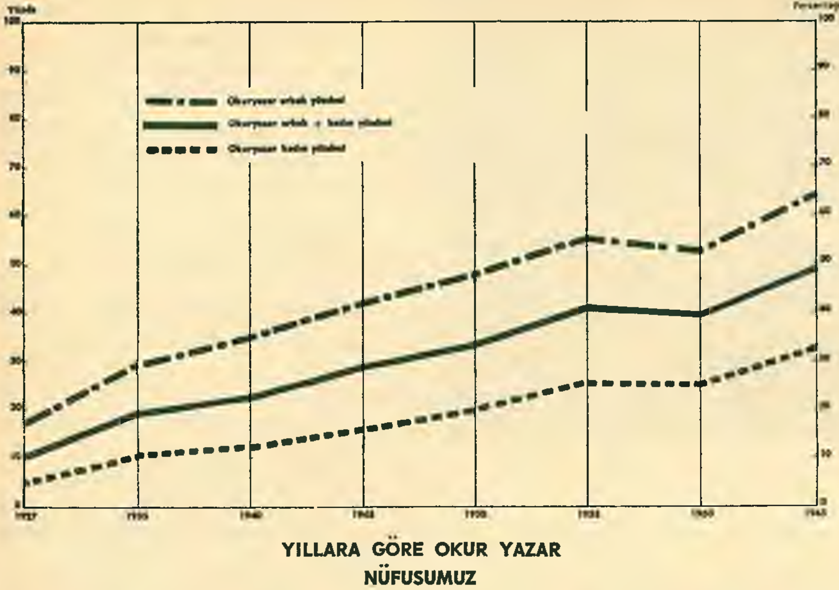
Çeşitli öğrenim kademelerinde yıllara göre okul sayısı

Öğretim yılı	İlkokul	Ortaokul	Lise	Mesleki ve Teknik Okul	Fakülte ve Yüksek Okul
1940—41	10 595	956	82	103	20
1941—42	10 948	940	82	114	20
1942—43	11 404	940	79	151	20
1943—44	12 182	996	80	186	26
1944—45	12 903	1 247	76	218	28
1945—46	14 010	1 358	83	244	31
1946—47	15 132	1 414	82	267	32
1947—48	15 925	1 448	88	278	33
1948—49	16 119	1 468	88	302	33
1949—50	17 106	1 591	88	317	34
1950—51	17 428	1 617	88	326	34
1951—52	17 417	1 643	93	340	33
1952—53	17 463	1 692	95	354	33
1953—54	17 948	1 762	100	371	34
1954—55	18 393	1 867	112	387	35
1955—56	18 224	1 984	123	415	40
1956—57	19 390	2 140	128	432	43
1957—58	20 030	2 260	141	454	44
1958—59	20 656	2 403	162	473	48
1959—60	21 459	2 515	190	503	49
1960—61	24 398	2 867	194	530	55
1961—62	25 677	3 147	202	664	66
1962—63	26 452	3 371	213	709	71
1963—64	27 775	3 562	217	738	83
1964—65	29 585	3 769	238	775	87
1965—66	30 404	3 972	240	786	102
1966—67	31 907	4 274	291	828	108
1967—68	33 369	4 509	310	893	124

İLKOKULDAN SONRA ÖĞRENCİLERİN DURUMU

6 VE DAHA YUKARI YAŞLARDAKİ OKUR YAZAR NÜFUS YÜZDESİ

min nimetlerinden yararlanamıyor. 1960 yılında ilköğretim çağındaki 5 milyon 111 bin 330 çocuktan ancak 2 milyon 867 bin'i ilkokula gitmekteydi. 1965 yılında ise, yurdumuzda 6-12 yaş arasındaki çocuk sayısının 6 milyon 8 bin 197 olmasına karşı, ilkokula gitmekte olan çocuk sayısı 3 milyon 972 bin'di.

İlkokula giden çocukların öğrenimde devam imkânları da kısıtlı.

İLKOKUL MEZUNLARININ DURUMU

1960-61 öğrenim yılında ilkokuldan mezun olan 304.406 çocuktan 100.688'i öğrenimine devam etme olanığı bulmuş, buna karşı 203.718 öğrenci okumayı bırakmış. 1961-62 öğrenim yılında ilkokulu bitiren 330.591 öğrenciden 126.569'u öğrenime devam etmiş, 204.022'si öğrenimi bırakmış; 1962-63 yılında okuyan öğrencilerin sayısı azalırken, okumayı bırakanların sayısı artarak 247.626'ya yükselmiş. Bu yılda ilkokuldan diploma alanların 114.728'i bir üst okula gidebilmiş. 1963-64 öğrenim yılında, 391.989 ilkokul mezunundan ancak 126.496'sı bir üst kuruluşta öğrenimine devam edebilmiş, 271.493'ü öğrenime devam etmemiş. 1964-65 yılında ilkokuldan diploma alanların sayısı, 447.933. Buna karşı, okumaya devam eden öğrenci 175.402; okumayı bırakan ise 272.531. 1965-66 yılında 510.397 ilkokul mezunundan 238.255'i öğrenimine devam ederken, 272.142 öğrenci tahsilini bırakmış. 1966-67 yılında 541.024 olan ilkokul mezunlarına karşı orta öğretime yeni katılanlar 216.464. Bu yılda da 223.560 çocuk orta öğrenim imkânı bulamamış.

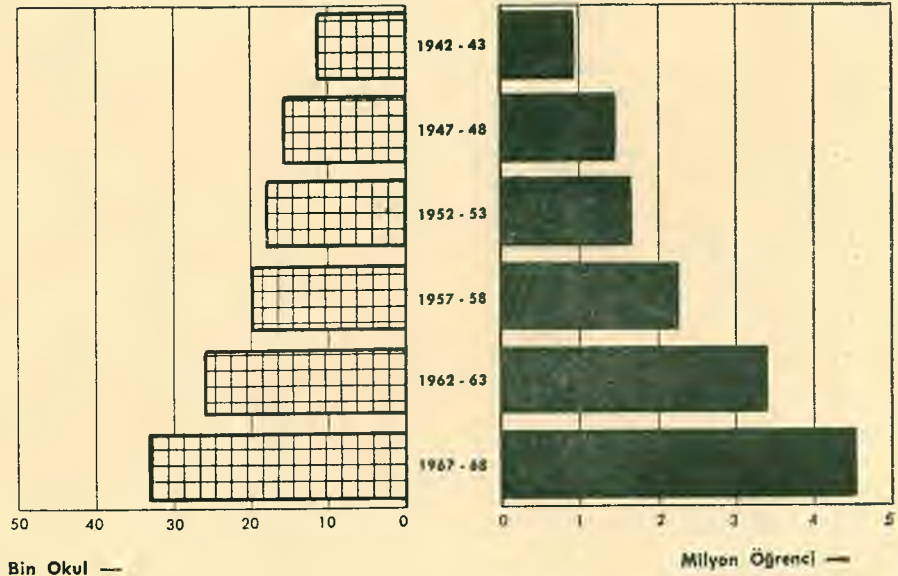
Görülmektedir ki, her yıl ilkokuldan mezun ettiğimiz çocukların yarısını dahi orta öğretimden yararlandıramamaktayız. İlkokul öğrenimi görme imkânı bulamayan çocuklarımızı da hesaba katarsak, okuma çağındaki çocuklarımızdan yaklaşık olarak % 70'i orta öğretimden yararlanamamaktadır.

ORTA OKULLARDA

Ayni durum orta okuldan sonra da kendini göstermektedir. Ortaokuldan mezun olan öğrencilerle, liseye devam eden öğrencilerin sayısı şu şekildedir :

Yıl	Ortaokuldan mezun olan	Liseye giden
1961	42.674	25.327
1962	50.707	26.646
1963	58.151	17.912
1964	66.661	15.129
1965	73.986	36.473
1966	85.509	46.510

RESMİ VE ÖZEL İLKOKULLAR, OKUL VE ÖĞRENCİ SAYISI

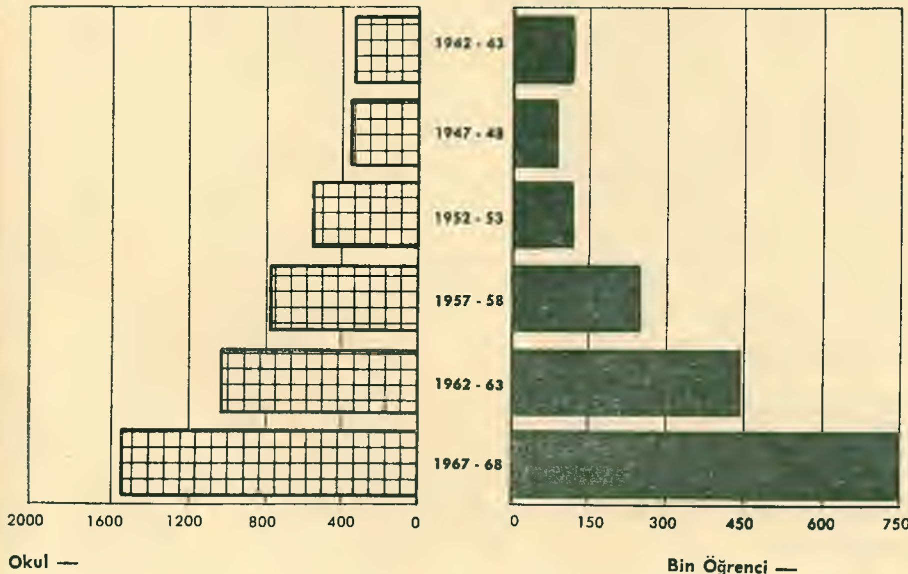

İlkokuldan mezun olanların öğrenime devam durumları

Yıl	İlkokuldan mezun olan	Ortaokula giden		Mesleki ve Teknik okullara giden		Öğrenimi bırakan	
		Öğrenci	Oran (yüzde)	Öğrenci	Oran (yüzde)	Öğrenci	Oran (yüzde)
1961	304 406	68 812	22,9	30 876	10,1	203 718	67
1962	330 591	90 385	27,3	36 184	10,9	204 022	61,8
1963	362 354	64 474	17,8	50 254	13,9	247 626	68,3
1964	391 989	76 779	19,6	43 717	11,5	271 493	68,9
1965	447 933	132 102	29,5	43 300	9,9	272 531	60,6
1966	510 397	182 547	35,7	55 708	10,9	272 142	53,4
1967	541 024	160 661	29,7	55 803	10,3	223 560	60

İlkokuldan mezun olup da orta öğretime devam edenlerden mesleki ve teknik öğretimden yararlananlar ise çok düşüktür. Mesleki ve teknik öğretime devam eden ilkokul mezunlarının, tüm ilkokul mezunlarına oranı ortalama olarak yüzde on civarında bulunmaktadır. Oysa, klasik öğrenimi tercih edenlerin yarısı da ortaokuldan sonra liseye gitme imkânı bulamamaktadırlar. Liseye devam edip, bitirenler ise, yurdumuzun geri kalmış bölgelerinde okumuşlarsa, öğretmen eksikliği ve öğrenimin zayıflığı yüzünden yeterli bir eğitim görememenin acısını daha üniversiteye giriş sınavlarında çekmeye başlamaktadırlar. Bu yüzden yetersiz bir orta öğretim sistemine sahip yurdumuzda, klasik öğrenimden hiçbir yarar sağlanamamaktadır.

RESMİ VE ÖZEL ORTAOKUL, LİSELER OKUL VE ÖGRENCİ SAYISI

MESLEKİ VE TEKNİK ÖĞRENİM

Bütün bu gerçeklerden sonra, yurdumuzda eğitim sisteminde yapılması gereken ihtilalin, ağırlığını mesleki ve teknik öğretime verecek yönde olması lüzumu açık bir şekilde ortaya çıkmış bulunuyor.

8'inci Eğitim Şurasının çalışmalarına bu yönde ağırlık vermesi ve uygulamanın da bu yönde geliştirilmesi amacıyla, kaybettiğimiz çok değerli yılları telafi için büyük bir hızla çalışılması gerekmektedir.

Ve herhalde, bu çalışmaya konuyla ilgilenen bütün kuruluşların her türlü kaprisi bir kenara bırakıp bütün güçleri ile katılmaları ve nihayet, eğitim sorununun politik istismar konusu yapılmaması lâzım gelmektedir.

SENDİKA HEYETİ TOPLU SÖZLEŞME GÖRÜŞMELERİNDE

Otomobil sanayiinde grevden önce...

Amerikada otomobil işçilerinin grevi

WALTER REUTHER'İN YERİNE GETİRİLEN WOODCACK, KONGRENİN VERDİĞİ YETKİYİ TAM OLARAK KULLANMA KARARINDA OLDUĞUNU AÇIKLADI

GENERAL MOTORS'DA GREVCİ İŞÇİLER

Grevler birbirini izleyecek...

Eylül ayının ortalarında Amerikanın üç dev kuruluşunda toplu sözleşme görüşmelerine başlanmıştı. General Motors, Ford Motor ve Chrysler Şirketlerindeki bu sözleşmeleri Amerikan Birleşik Otomobil Sanayii İşçileri Sendikası (UAW) yürütüyordu.

Sendika temsilcileri görüşmelere gelirken, gazetecilerin soru yağmuruna tutuldular ve sözleşmeden ümitli olup olmadıkları sorusuna şöyle cevap verdiler :

«Durumu bugün öğreneceğiz. Eğer ellerinde kâfi miktarda para varsa memnun olarak evlerimize dönebiliriz.»

Ancak, üç dev kuruluş, sendika isteklerine karşı tutumlarını ortaya koyunca haber derhal yayıldı, grev yapılacaktı...

TAM YETKİ

Herşey, geçen Nisan ayında

AMERİKADA 1877 YILI GREVLERİNDEN BİR ÇATIŞMA SAHNESİ

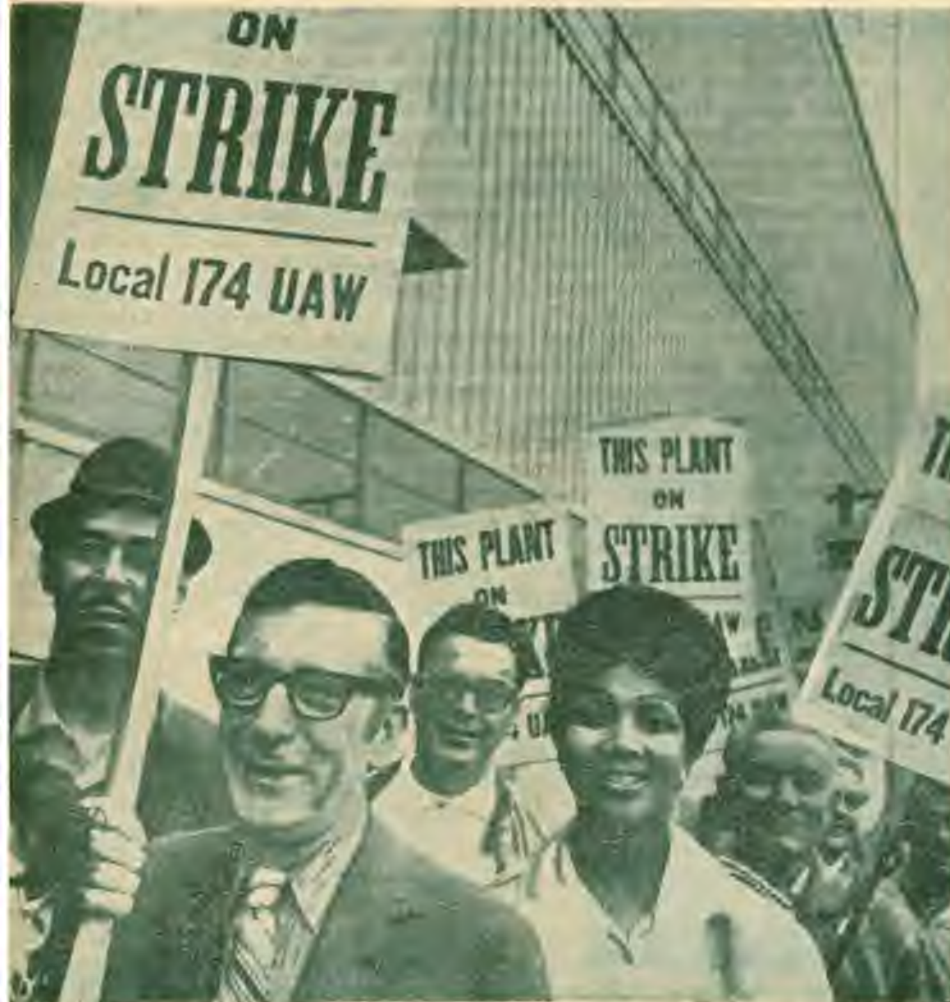

BAŞLANGIÇLAR : 1937'DE OTURMA GREVİ

Profesör görünüşlü Woodcock'ın bütün hayatı sendikacı olarak geçmiştir. Detroit Üniversitesinde devam ettiği birkaç kurs dışında, herhangibir yüksek tahsili yoktur. Sendikanın kurulmasında önemli rol oynayan 1930 lardaki oturma grevleri sırasında henüz bilinmeyen bir sendikacı olan Woodcock 1940'da UAW yöneticileri arasına girmiş ve daha sonra da Reuther'in yardımcısı olmuştur. Uzun süren 1945 grevinde Woodcock en önemli mesuliyeti almış ve bunu başarıyla yürütmüştür. Daha sonraki yıllarda karşılaşılan en önemli problemlerde, stratejinin hazırlanmasında büyük görev yüklenmiş, 1955 yılında işsizlik sigortası ilave haklarının kazanılmasında açılan kampanyada en önemli lider olmuştur.

1945 GREVİNDE ZAFER...

WOODCOCK BİR GREV YÜRÜYÜŞÜNDE...

VE 1955'DE ÜCRET GARANTİSİ

yapılan ve 3000 delegenin katıldığı UAW kongresinde başladı. Başkan Walter Reuther, 683.000 işçiyi kapsayacak sözleşmenin sona erdiğini hatırlatıyor ve yeni sözleşme için Kongreden tam yetki istiyordu. 62 yaşındaki Başkana delegeler istediğini, hem de fazlası ile veriyorlardı. Yeter ki, arzuladıkları sözleşme imzalanabilsin...

Sendika; yaş haddine bakılmaksızın 30 yıl hizmetten sonra emeklilik hakkı, 500 dolar emeklilik ücreti, asgari ücretlere zam, geçinme indekslerinde görülen artışa göre ücretlerin yükseltilmesi ve yeni sosyal haklar istiyordu.

BEKLENMEYEN OLAY

Kongreden hemen sonra beklenmeyen bir olay, UAW ve Amerikan sendikacıları arasında büyük bir üzüntü yarattı. Walter Reuther ve eşi, bir uçak kazasında ölmüşlerdi. Reuther'in yerine 59 yaşındaki Leonard Woodcack getirildi. Sendikacıdan çok bir **«İş adamı»** ve **«hareketsiz bir şahıs»** intibaını uyandıran Woodcock acaba üç devle mücadeleyi sürdürebilecek miydi?

Ancak aradan geçen zaman, birçok tereddüdü ortadan kaldırdı. Yeni Başkan Leonard Woodcock, işverenlerin tutumlarına karşı sert bir çıkışta bulundu ve **«grev fonumuz bitse bile, bu, bizim için önemli değildir. Bundan önce de yaptığımız gibi greve parasız devam ederiz.»** Böylece Woodcock, Reuther'in çizdiği yoldan ayrılmadığını gösteriyordu.

GREV FONU

Bilinen bir gerçek vardı. UAW'nin grev fonu 120 milyon dolar kadardı. Woodcock'un tehdidi boşuna değildi. En kötü ihtimalle UAW greve gitse dahi, grev fonu sendikayı uzun süre idare edebilirdi.

İŞVERENLERİN TUTUMU

Üç büyükler sendikanın isteklerine karşılık farklı teklifler öne sürüyorlardı. Emekli işçilerde 30 yıllık hizmete karşı yaşın 60 olmasını ve ücretlere yüzde 23 zam yapılmasını, ücretlerdeki zamların ise üç etaplı olarak uygulanmasını istiyorlardı.

General Motors temsilcisi ücret zamlarının yılda 1,5 milyon dolara malolacağını söylerken, bunun en yüksek seviyeye ulaştığını kaydediyordu.

Sendikacılar, şirket tekliflerini kabule yanaşmamışlardı. Hatta görüşmeleri idare eden UAW Başkan Douglas Fraser **«şimdiye kadar edindiğim tecrübelere göre şirketlerin teklifleri realiteden çok uzaktır. Böyle bir durumla ilk defa karşılaşıyorum»** demekten kendini alamıyordu.

GREV İŞLERİ DURDURDU
Haklar alınıncaya kadar...

Son toplantıda bir sonuç alınamayacağı belirmişti. Sendikacılar işverenlere 15 Eylül'e kadar bir düşünme süresi tanımışlar, onlar sonra son kozlarını oynamak zorunda kalacaklarını bildirmişlerdi. Ancak 15 Eylül de gelip çatmış, fakat bir değişiklik olmamıştı.

İLK GREV

UAW, artık greve başlayabildi; nitekim bunu General Motors'da uygulamaya karar verdi. Eylül ayı sona ererken 350 bin işçi General Motors fabrikasında işbaşı yapmadı. Böylece sendikanın ilk grevi başlamış oluyordu.

Ford ve Chryslerde ise yakın bir gelecekte greve gidilecekti.

Şimdi bütün gözler Ekim ayına çevriliyor.

GREVCİ İŞÇİLER SENDİKA LOKALİNDE
Sonuçtan eminler...

İtalya

GREVCİ İŞÇİLERLE POLİS ARASINDA ÇARPIŞMA

Eylül ayının ortalarında İtalya'nın Calabria bölgesinde başlayan genel grev sırasında, polislerle işçiler arasında büyük çatışmalar çıktı ve çok sayıda işçi yaralandı.

Olaylardan sonra bir açıklama yapan İtalyan İçişleri Bakanı Restivo, bölgede huzursuzluğun uzun

Amerika'da grev hakkını kısıtlayıcı bir kanun tasarısı tepki ile karşılandı

Başkan Nixon yönetiminin, Birleşik Amerika'da **«grev hakkının kullanılmasını sınırlayan bir kanun tasarısı hazırlamakta olduğunun duyulması»** işçi çevrelerinde büyük bir tepki ile karşılandı.

Amerikan İşçi Sendikaları Konfederasyonu (AFL-CIO) nun görüş ve mutabakatı alınmadan hazırlanan ve **«Çalışma Bakanı George P. Shullz'un «Plânı»** diye adlandırılan kanun tasarısında bir çeşit **«mecburi tahkim»** müessesesi öngörülüyor.

Shullz planına göre, kritik kabul edilen bir anlaşmazlıkta, Amerikan Cumhurbaşkanının yönetimi altındaki bir heyet, istekleri yazılı olarak isteyecek ve bunlardan biri **«kesin çözüm şekli»** olarak kabul edilecek. Böylece taraf teklifleri arasında uzlaştırıcı bir orta yol bulunması söz konusu olmayacak.

Ulusal güvenlik ve sağlığı tehdit edici nitelikteki ihtilaflarda bu yola başvurulmasını öngören Shullz plânı hakkında görüşlerini açıklayan işçi liderleri, Amerikan işçisinin bu tasarıya karşı çıkacağını bildirdi. Amerikan İşçi Sendikaları Konfederasyonu İcra Kurulu üyesi ve Haberleşme İşçileri Sendikası Başkanı Joseph Beirne, Shullz planının başarısız olacağını öne sürdü ve şöyle dedi :

«Bu plan asla başarılı olamayacaktır. Genellikle görüldüğü üzere işverenler son derece düşük teklifler ileri sürerken, işçiler taleplerini yüksek tutacaklardır. Karar verme mevkiinde olanlar da daima aleyhinde karar verdikleri tarafın oylarını kaybetme tehlikesi ile karşı karşıya bulunacaklardır. Bu durum anılan planın etkisiz kalması için yeterlidir.»

süreden beri devam ettiği ve son üç ay içinde ilân edilen 19 genel grev sırasında tutuklananların 982'ye ulaştığını bildirdi.

İşçi Sendikaları, genel grevin bütün karşı koymalara rağmen devam edeceğini açıkladılar.

Hollanda

GEMİ ADAMLARININ GREVİ ROTERDAM LİMANINI KAPADI

Roterdam Limanı Gemi Tezgahlarında çalışan 30 bin işçi, Eylül ayı başında greve başladılar. Dünyanın en büyük limanlarından biri olan Roterdam'daki grev, limanın tıkanmasına sebep oldu.

Grev, sendikanın istediği ücret zammının verilmemesi nedeniyle yürütülüyor. Sendika yetkilileri grevin, Petrol ve Kimya Sanayii İşçilerine de sıçrayacağını bildirdiler.

Pakistan

MADEN KAZASINDA 24 İŞÇİ ÖLDÜ...

Batı Pakistan'daki Sorrange basabasında meydana gelen bir maden kazasında 24 madenci öldü. Kazanın grizu patlamasından ileri geldiği bildirildi. İlgililer kaza yerinde ölen madencilerden başka 10 işçinin daha bulunduğunu ve kurtarılmasına çalışıldığını açıkladılar.

ILO zor durumda

AMERİKA'NIN HER YIL YAPTIĞI YARDIMI KESMESİ ULUSLARARASI ÇALIŞMA TEŞKİLATINI ZOR DURUMA DÜŞÜRDÜ

Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ICFTU) Genel Sekreteri Harm Buiter, Eylül ayı başlarında Brüksel'de verdiği demeçte, Birleşik Amerika Senatosunun Uluslararası Çalışma Teşkilâtı (ILO) na her yıl yaptığı 3 milyon 700 bin dolarlık yardımın kesilmesini eleştirdi ve ICFTU'nun bu konu ile yakından ilgileneceğini söyledi.

Buiter **«Kararın yürürlüğe girmesi için, Cumhurbaşkanı Nixon ve Temsilciler Meclisi tarafından da onaylanması gerekir. Bu kararın verilmesinin nedenleri arasında, ILO çalışmalarının son zamanlarda fazlasıyla politikaya sokulması ve Sovyet Rusya adayının Genel Başkan Vekilliğine getirilmesidir»** dedi.

ICFTU Genel Sekreteri bu konudaki açıklamasında şunları söyledi :

ILO DİREKTÖRÜ DAVID MORSE DE GÖREVİNDEN İSTİFA ETTİ

Uluslararası Çalışma Teşkilâtında huzursuzluk...

ILO GENEL KURULU TOPLANTI HÂLİNDE

Şimdi bir kriz arefesinde...

«Yeni seçilen Genel Başkanın ilk işi, beş Genel Başkan Vekilliğinden birine Sovyet Rusya adayını getirmek olmuştur. Biz, ILO Genel Başkanlığına yapılan ilâveden daha önemli ve acele çözümlenmesi gereken bir çok konular olduğu kanısındayız. ILO'nun politik amaçlara propaganda konusu olan davranışlarının daima karşısında olduğumuzu da sık sık belirttik. Bu nedenledir ki, Amerikan Senatosunun vermiş olduğu kararla çok yakından ilgileniyoruz. Sendikal haklara tecavüzlerin arttığı şu sırada, buna karşı durmak ve genel olarak bütün dünyada hürriyet ve demokrasinin gelişmesini hızlandırmak için ILO'nun kuvvete ihtiyacı olduğu bir zamanda, Birleşik Amerika tarafından ILO tahsisatının kesilmesi ILO içindeki hür ve demokratik gücün maddeten zayıflaması demektir.»

Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu Genel Sekreteri Buiter, Amerikan Senatosunun bu kararı karşısında, çalışma standartlarının tespiti ve teknik işbirliği bakımından teşkilâtın bir hayli sarsılacağını, sözlerine ekledi.

ICFTU ve ALMAN İŞÇİ SENDİKALARI BİRLİĞİ

Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu Mali ve Genel Amaçlar Komitesi 8-9 Ekim tarihleri arasında Brüksel'de toplanarak ILO konusu üzerinde duracak.

Diğer taraftan Alman İşçi Sendikaları Birliği (DGB) İcra Kurulu son toplantısında ILO'nun durumu üzerinde durdu ve Alman Hükümetine başvurularak, Amerikan hükümetinin yardımı kesmemesi için gayret göstermesi istendi.

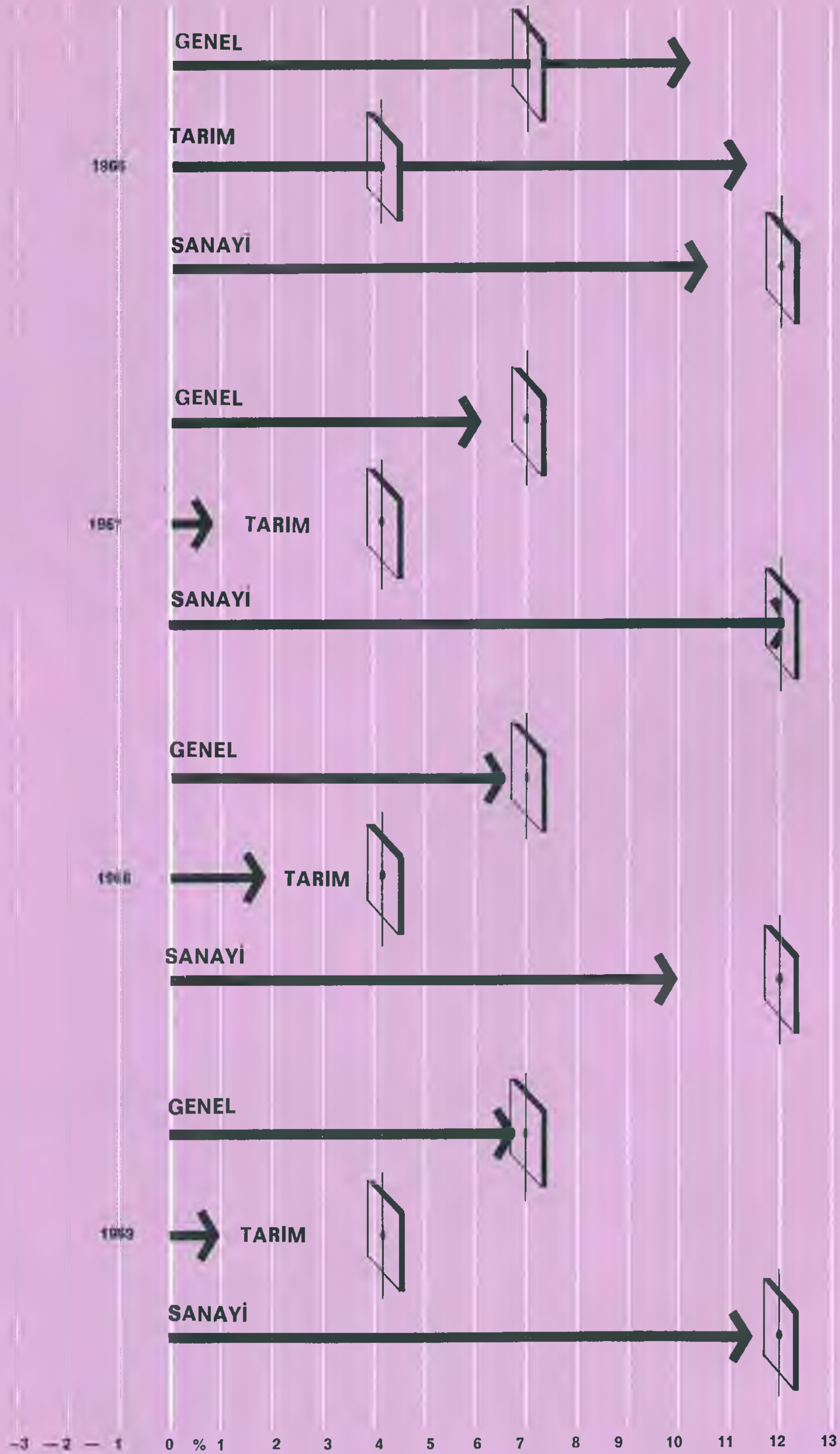
ROOSEVELT 1941'DE ILO DELEGELERİNE HİTAP EDİYOR

29 yıl sonra da...

ILO'nun yeni genel merkezi

Amerika Birleşik Devletlerinin Uluslararası Çalışma Teşkilâtına yapmakta olduğu yardımı durdurması, bu kuruluşu mali bakımdan büyük güçlüklerle karşılaştıracak. ILO yetkililerinin belirttiğine göre, Teşkilâtın yeni Genel Merkez binasının inşaatı da bu yüzden daha uzun bir sürede tamamlanabilecek. Resim, Uluslararası Çalışma Teşkilâtının halen inşa halinde bulunan genel merkez binasının tamamlandıktan sonra alacağı şekli gösteriyor.

Genel kalkınma hızı hedefi : % 7
Sanayide kalkınma hızı hedefi : % 12
Tarımda kalkınma hızı hedefi : % 4.1

KALKINMA PLÂNI HEDEFLERİNİN
ILLARA GÖRE GERÇEKLEŞME